

กายก็ต้องมีนิพพาน

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครแสดงธรรมก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังกราบธรรม กราบเคารพบูชาธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม แสดงธรรม ธรรมนี้มาจากไหนละ ธรรมนี้มาจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฉะนั้นเราฟังธรรม เราต้องฟังธรรมด้วยความเคารพ

ถ้าฟังธรรมด้วยความเคารพนะ กำหนดจิตไว้เฉยๆ กำหนดจิตไว้เฉยๆ

ถ้าเราภาวนาโดยส่วนตัวของเรา เราต้องกำหนดพุทโธๆ เพราะจิตนี้ปล่อยไม่ได้ จิตนี้ต้องมีหลักมีเกณฑ์ ต้องมีที่เกาะที่อาศัยไป เพราะจิตเรามันยังทรงตัวเองไม่ได้ ฉะนั้นการฟังธรรม ถ้าเราภาวนาด้วยตัวของเราเอง เราต้องกำหนดคำบริกรรมพุทโธหรือใช้สติควบคุม

แต่ถ้าเวลาฟังธรรม ถ้าเรากำหนดพุทโธด้วย เราต้องทำงานอย่างหนึ่ง แล้วเราต้องฟังอีกอย่างหนึ่ง “ฟังธรรมด้วยความเคารพ” เรากำหนดจิตไว้เฉยๆ จิตนี้จะเข้ามาสู่...ธรรมนี้ เสียงของธรรมนี้จะเข้ามาสู่จิตของเรา ถ้าสู่จิตของเรานะ จิตมันเปิดกว้าง ความรู้สึกของเรามันเปิดกว้าง ธรรมะจะเข้าสู่ใจของเรา ฉะนั้นเหมือนคำบริกรรมพุทโธๆ จนจิตสงบได้ ฟังธรรมนี้จิตสงบได้ นะ

แล้วถ้าจิตผู้ที่มีปัญญา จิตที่เขาออกวิปัสสนานะ จิตจะออกใช้ปัญญาอยู่แล้วมันเหมือนจับปลัดจับผลู มันจะได้จะไม่ได้อยู่ เวลาฟังธรรม ธรรมะจะเป็นการชักนำ เป็นการดึงใจนั้นขึ้นสู่ธรรม ฉะนั้น “ฟังธรรมด้วยความเคารพ” ฟังธรรมโดยเคารพ เราเคารพบูชาธรรม มันจะเป็นข้อเท็จจริงเป็นสัจธรรม

แต่ถ้าฟังธรรมด้วยความไม่เคารพ ด้วยความไม่เคารพ ฟังธรรมโดยกิเลสของเรา กิเลสของเราน่ะมันแย่งเราไปอยู่แล้ว มันแย่งหัวใจเราไปอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว เวลาฟังธรรมขึ้นมา มันจะเป็นจริงอย่างนั้นไหม มันจะเป็นไปได้จริงหรือเปล่า เห็นไหม เพราะเราฟังธรรมด้วยความไม่เคารพ

“การฟังธรรม” อานิสงส์ของการฟังธรรม สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง ได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังแล้ว ตอกย้ำ ตอกย้ำให้มันคงขึ้นมา เวลาเราฟังเทศน์ขึ้นมาเพื่อแก้ความเข้าใจผิด เพื่อแก้ความเห็นผิด นี่ถึงที่สุด ถ้ามันถึงที่สุด โดยอานิสงส์ของการฟังธรรม จิตจะผ่องใส ถ้ามันลงของมัน จิตมันจะผ่องใส ถ้าจิตผ่องใส นั่นนะ อานิสงส์ของการฟังธรรม

ที่นี้ฟังธรรมด้วยความเคารพนะ ธรรมะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะได้มา ไม่ใช่ของง่าย ๆ “เอกนามกิง” พระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้หนึ่งเดียว หนึ่งเดียว แต่มันตรัสรู้มาเรื่อยๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ ในภัทรกัปนี้ จะมีพระศรีอริยเมตไตรยไปข้างหน้า จะมีต่อไป มีอนาคตวงศ์ สิ่งนี้เพราะการสร้างสมบุญญานุการ การสร้างสมของจิต จิตของมนุษย์ จิตของสัตว์โลกเวียนตายเวียนเกิด นี่การสะสมไป ถ้าจิตมีหลักมีเกณฑ์มันจะทำคุณงามความดี จิตนี้จะสร้างบุญญานุการของมันไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาวันออกพรรษานี้เปิดโลกธาตุ พวกคนที่จากนครราชคฤห์ บารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกคนมีความรื่นเริง ทุกคนมีความปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ ปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกือบทั้งนั้นเลย เพราะอยากเป็นอย่างนั้น อยากมีอำนาจวาสนาเป็นอย่างนั้น นั่นเขาปรารถนาเป็นพุทธภูมิ แล้วเวลาไป พอไปสร้างสมบุญญานุการไป ความบิบบิ้น ความทุกข์ความยาก ความเป็นความอุปสรรคขัดขวาง นี่มันเป็นไปได้อย่างนั้นไหมความเป็นจริง

สิ่งที่ได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้พบได้เห็น มันทำให้จิตของเรามั่นคง จิตของเราตื่นตัว ความตื่นตัวของเรา เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา สิ่งนี้มีคุณประโยชน์มาก พบพระพุทธศาสนานะ คนเกิดมามากมายมหาศาล สิ่งที่เกิดมา เกิดมาพบพระพุทธศาสนาถ้าไม่เชื่อ ไม่สนใจ ศาสนาก็เป็นศาสนา ตัวเราก็เป็นตัวเรา แต่ถ้าเราเชื่อพระพุทธศาสนา สิ่งทีพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาคืออะไรนะ?

สังขธรรม ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนะ ออกรื้อคันถึนี้มาจนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา กว่าจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมาได้ทดสอบตรวจสอบมหาศาลเลย จิตได้ทดสอบตรวจสอบ ลองผิดลองถูกมามาก ถ้าจิตลองผิดลองถูกมามาก จนถึงที่สุดเข้ามาชำระล้าง ชำระล้าง “อัสวัภยญาณ” เข้ามาในชำระล้างใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “วิมุตติสุข” นี้ธรรมะเกิดตรงนี้ พอธรรมะเกิดตรงนี้ ธรรมะเกิดขึ้นมาแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมขึ้นมา ธรรมออกมาจากใจที่บริสุทธิ์ ธรรมออกมาจากใจที่มีประสบการณ์ตามความจริงอันนั้นแล้ว สิ่งนี้จะเป็ประโยชน์กับเรามาก

ถ้าเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนา แล้วศาสนาพระพุทธศาสนาคืออะไรละ แล้วพระพุทธศาสนาของเรา โดยความเข้าใจของเรา เพราะเรามันมีกิเลสอยู่นะ ถ้าเรามีกิเลสอยู่ เราเชื่อเชื่อความเห็นของเรา เชื่อความคิดนึกคิดของเรา มันจะเป็นความจริงไปได้ไหมละ ถ้ามันเป็นความจริงไป คฤติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเผยแผ่ธรรมมา ศาสนาเข้าไปในชุมชนใด ในถิ่นฐานใด ถ้าเข้าไปในชุมชนนั้น ถ้าเข้าไปในชุมชน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพนพานไปแล้ว ๑๐๐ ปีสังคายนา สังคายนาครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๒ นะถึงได้จัดจาริกกันมา พอจาริกกันมามันก็แตกความเห็นกันไปเป็น ๑๘ นิกาย นิกายต่างๆ ก็ว่ากันไป เป็นมหายาน เป็นหินยาน สิ่งที่เราฟังธรรมกันอยู่ ถ้าธรรมของเรา ธรรมของเราเป็นหินยาน เถรวาท เถรวาท คือ เชื่อฟัง เชื่อฟังตั้งแต่พระกัสสปะ ประชุมสงฆ์ ๕๐๐ องค์เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลย แล้วพอสังคายนาแล้ว มีพระพุทธเจ้าขึ้นมาว่า

“ลัทธิศาสนาอื่น พอถึงที่สุดแล้วเขาก็แก้ไขของเขาไป ถ้าครูบาอาจารย์ของเขา เวลาศาสนาเขาสิ้นไปแล้ว”

นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระอานนท์บอกว่า “วินัยถ้าเล็กน้อย พระอานนท์จะแก้ไขก็แก้ไขได้”

ทีนี้ “เล็กน้อย” พระกัสสปะก็ถามพระอานนท์ขึ้นมาว่า

“เล็กน้อยแค่ไหน พระพุทธเจ้าว่าเล็กน้อยแค่ไหน”

แค่ไหนก็ไม่รู้ว่าเล็กน้อยแค่ไหน ก็เลยลงมติ ยุติคดีกันว่า

“ถ้าที่สังคายนากันมาอยู่เนี่ย เป็นธรรมวินัยเนี่ย ญัตติว่าเราจะไม่แก้ไข เราจะไม่แก้ไข เราจะทรงธรรมทรงวินัยอย่างนี้ตลอดมา” นี่ฝ่ายเถรวาท ฝ่ายหินยาน

แต่มหยานเขาแก้ไขของเขา เวลาแก้ไขของเขา “เล็กน้อย” นี่พระพุทธเจ้าอนุญาต ธรรมวินัยที่เล็กน้อยนี้แก้ไขได้ อนาคตไปจะแก้ไขได้เพราะมันของเล็กน้อยก็แก้ไขได้ นี่เป็นมหยาน พอมหยานนี้เขาไปของเขา เขาจะเป็นอาจารย์บาท อาจารย์บาทของเขาประพฤติปฏิบัติกันไป “อาจารย์บาท” ถ้าอาจารย์มีความเห็นมีมุมมอง เขาเชื่อกันไปเพราะเขาแก้ไข เขาไม่ถือว่าสิ่งนี้เป็นความสำคัญ นี่เวลาแก้ไข เวลาประพฤติปฏิบัติไป เผยแผ่ไปในสี่กหนึ่งของเมืองจีน ทางญี่ปุ่นทางต่างๆ เป็นมหยาน สิ่งที่เป็นมหยาน พอมหยานการประพฤติปฏิบัติของเขา เขาถึงว่าอาจารย์ของเขาว่า

“จิตนี้มีนิพพานอยู่แล้ว ทุกอย่างมีอยู่แล้ว สรรพสิ่งมีอยู่แล้ว นิพพานมีอยู่แล้วใจ จิตนี้มีนิพพานอยู่แล้ว” มันมี แล้วยังไม่นิพพานอย่างเดียวกันนะ นิพพานอยู่ในหิน อยู่ในทราย อยู่ในต่างๆ อยู่ในวัตถุต่างๆ อยู่ในจี๊ อยู่ในสัตว์ อยู่ในต่างๆ นี่เป็นความเห็นของอาจารย์ของเขา ทีนี้อาจารย์ของเขา ในการประพฤติของเขานะ ในมหยานเขาในการประพฤติปฏิบัติเขาจะได้ผลของเขาไหมล่ะ? เขาก็ได้ผลของเขาเหมือนกันถ้าเขาทำจริง เพราะสิ่งนี้คือคำสอน คำสอนนี้มันเป็นวิธีการ วิธีการที่จะให้เข้าไปสู่ความจริง ถ้าเข้าไปสู่ความจริงนะ ถ้ามันเป็นความจริงเขามีครูบาอาจารย์ของเขา เขาแก้ไขของเขา เขาเอาความเห็นของเขาไป นี่ถ้าเขาเอาความเห็นของเขาไป มันเป็นความจริงก็ได้ มันเป็นความไม่จริงก็ได้

แล้วมันเป็นความจริงอย่างนั้นไหม? ความจริงที่ว่า

จิตมีนิพพานอยู่แล้ว เป็นความจริงไหม?

ถ้าจิตเป็นนิพพานอยู่แล้วนะ คูสิ คูภาพเทวิล ฤทธิชีไพรในสมัยพุทธกาล เขาก็ทำจิตของเขา ผ่องใสนะ ภาพเทวิลเขาระลึกอดีตชาติได้ ๔๐ ชาติ อนาคตได้ ๔๐ ชาติ ขณะที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดที่สวนลุมพินีวัน ภาพเทวิลนอนอยู่บนพรหมณะ นอนอยู่บนพรหม โลกธาตุ ห้วนไหว เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงอายุสังขาร โลกธาตุนี้ห้วนไหวหมดเลย

พระอานนท์รู้ว่าต้องมีสิ่งใดผิดปกติ เข้าไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“โลกธาตุหวั่นไหวไปหมดเลย เป็นเพราะเหตุใด?”

“อานนท์ โลกธาตุจะหวั่นไหวมีอยู่ ๓ คราว”

“คราวหนึ่ง คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติ”

“อีกคราวหนึ่ง คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้”

“อีกคราวหนึ่ง คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงอายุสังขาร”

จะตาย เห็นไหม นี่ไง เวลาพระพุทธเจ้าประสูตุนี่โลกธาตุหวั่นไหว พระอานนท์เคยถาม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ภาพเทวิลอยู่บนพรหมมันสะท้อนไปหมด

“เอ๊ะ วันนี้เกิดเหตุอะไรขึ้น”

นี่ถึงว่า “อ้อ! พระพุทธเจ้าเกิดแล้วไง”

พระพุทธเจ้าเกิดแล้วถึงมาขอพระเจ้าสุทโธทนะ ขอชม ขอชมว่าเป็นจริงหรือเปล่า เพราะ พวกพราหมณ์ เขาท่องได้หมด พุทธลักษณะเขาท่องได้ เขารู้หมดว่ามันจะจริงหรือไม่จริง พอเห็น เข้าไปนะทั้งจิตใจทั้งเสียใจ จิตใจเพราะ นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูตแล้ว จะเป็น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแน่นอน นี่บุญญธิการที่สร้างมานี้มหาศาลมาก จะเป็น พระพุทธเจ้าแน่นอน

“แล้วพระพุทธเจ้าแน่นอน” ทั้งจิตใจเพราะจะมีคนสอน นี่คำว่า “มีคนสอน” เพราะอะไร?

ถ้าจิตมีนิพพานอยู่แล้ว ภาพเทวิลนะจิตส่องใส จิตขณะเข้าฌานสมาบัติ เหาะเห็นเดินฟ้าได้ ระลึกอดีตชาติได้หมด มันจะชนกับนิพพานไปแล้ว ทำไมมันไม่ชนกับนิพพาน? นี่ถ้ามันไม่ชนกับ นิพพาน อ้อ! พระพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ ยังไม่มีนี่ อ้าว! ถ้าไม่มีแล้ว แล้วเราเกิดมาพบ พระพุทธศาสนา เราจะมีหรือ จิตใจเรามีนิพพานอยู่หรือ จิตมันมีนิพพานไหม

ภาพเทวิลพอจิตใจก็เสียใจ เสียใจเพราะว่าร้องไห้ นะ ร้องไห้เพราะรู้ ขนาดที่ว่ารู้ นะ ระลึก อดีตชาติได้ ระลึกอนาคตได้ แล้วยังรู้จักอายุขัยของตัวเองได้ เพราะว่ากว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าจะตรัสรู้ นะ เขาต้องตายไปก่อน เขาเสียใจ เขาเสียใจมาก เขาร้องไห้ แล้วของเราเราพบ

พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาอยู่ที่นี้ เราจะดีใจหรือจะเสียใจกับพระพุทธศาสนาของเราละ เรา จะดีใจกับจะเสียใจอย่างไร

ถ้าจิตมีนิพพานอยู่แล้ว ในเถรวาทเรา สติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าจิตมันมี นิพพานอยู่แล้ว กายก็ต้องมีนิพพานอยู่แล้ว เวทนาจึงต้องมีนิพพานอยู่แล้ว ธรรมานุปัสสนาสติปัฏ ฐานก็ต้องมีนิพพานอยู่แล้ว เพราะจิตมันมีนิพพานอยู่แล้ว กายก็ต้องมี สติปัฏฐาน ๔ นะ ถ้ากาย เป็นนิพพานอยู่แล้ว เราเอากายของเรามาวินิจฉัยัย กายเราจะมีนิพพานไหม?

กายเราไม่มีนิพพานแน่นอน เพราะนิพพานมันตั้งอยู่บนกายไม่ได้หรือ กายนี้เป็นสาระ กายนี้เป็นวัตถุ กายนี้จะนิพพานไม่ได้

เวทนาดะ ถ้าเวทนา เวทนาความทุกข์ความสุข ความเจ็บความปวดต่างๆ แล้วความเฉยๆ อยู่ที่นี่ นิพพานจะตั้งอยู่บนนี้ได้ไหม? ไม่ได้ ไม่ได้

แล้วจิตมันจะมีนิพพานตั้งอยู่บนจิตนี้ได้ไหม จิตผ่องใส จิตเศร้าหมอง จิตนั้นมันจิตเศร้า หมอง จิตผ่องใส จิตสว่างไสวขนาดไหน นิพพานมันตั้งอยู่ตรงไหนของจิตล่ะ มันซ่อนอยู่ ตรงไหนของจิตล่ะ

อ้าว! ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ธรรมา-ธรรมะที่เราตรีกขึ้นมา มันอยู่ที่ไหน ธรรมะที่มัน ตรีกขึ้นมา แล้วจิตมันอยู่ที่ไหน นิพพานมันอยู่ที่ไหน นิพพานมันอยู่ในธรรมะที่ไหน

ถ้าจิตมันมีนิพพานอยู่แล้ว กายก็ต้องมีนิพพานด้วย เวทนาจึงต้องมีนิพพานด้วย ธรรมา นุปัสสนาสติปัฏฐานก็ต้องมีนิพพานด้วย...มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้เพราะว่าจิตนี่นะ เวลา สติปัฏฐาน ๔ มันเป็นเรื่องดำเนิน สิ่งต่างๆ ทุกอย่างมันเป็นเครื่องดำเนินที่เราจะทำค้นคว้าของ เราด้วยมรรคญาณ ด้วยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เข้าไปสู่นิพพาน แต่ถ้าเข้าไปสู่ นิพพานใครเป็นคนทำละ ใครจะเป็นคนเข้าไปสู่นิพพาน มันมีอะไรทำให้เข้าไปสู่นิพพาน?

มันไม่มีอะไรทำให้เข้าไปสู่นิพพาน ถ้านิพพานมันมีอยู่แล้ว นี่ไง หลวงปู่มั่นบอกไว้ “ต้น คดปลายตรงไม่มี” ถ้าต้นมันคด ฟังธรรมด้วยความเคารพ ถ้าเราเคารพบูชาธรรม เราฟังธรรมด้วย ความเคารพ ถ้าจิตใจเราฟังธรรมด้วยความเคารพ ถ้าฟังธรรมด้วยความเคารพนะ เราต้องศึกษา เรา ต้องค้นคว้าของเรา ไม่ใช่ฟังธรรมด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

ถ้านิพพานมันมีอยู่แล้ว เราทำอะไรก็ได้ให้เข้าไปสู่นิพพาน เพราะนิพพานมันมีอยู่แล้วของมันมีอยู่แล้วทำอะไรก็ได้ มันเสียโอกาสของเรามากเลย ถ้าเจตนาของเราจะ เจตนาเราตั้งเป้าของเราอยู่แล้ว เราสร้างคอกของเราอยู่แล้ว แล้วจิตนี้มันจะไปไหนล่ะ มันก็เข้าสู่คอกนั้นนะ คอกนิพพานที่สร้างไว้ว่าจิตมันมีนิพพานอยู่แล้วนะ มันก็เข้าสู่คอกนั้น แล้วเข้าไปสู่คอกนั้น เข้าไปติดกับในคอกนั้น ตายเดี๋ยวนี้มันจะรู้เดี๋ยวนี้ว่านิพพานหรือไม่นิพพานนั้นนะ

ถ้ามันมีนิพพานอยู่แล้ว มันย้อนกลับมาที่กาย ถ้าจิตมีนิพพานอยู่แล้ว กายก็ต้องมีนิพพานอยู่แล้ว เพราะมันเป็นสติปัญญา ๔ เหมือนกัน ในถรวาทเราไม่ได้ว่าอย่างนั้น ในถรวาทเรานะ

“จิตมีนิพพานอยู่แล้ว” ในมหายานของเขา มันเป็นโวหาร มันเป็นการพูดให้เราไม่เห็นว่าเป็นนิพพานมันอยู่สุดเอื้อม ถ้าเราตีความนะ ไม่อยู่สุดเอื้อม ให้เราเข้มข้น ให้เราพยายามของเรา คุณะ คุณอย่างเว่ยหล่าง สังฆราชองค์ที่ ๖ ของเขานั้นนะ

“กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส”

“กายก็ไม่มี จิตก็ไม่มี แล้วฝุ่นมันจะเกาะอะไร”

นี่ไม่มีแล้ว ทุกอย่างไม่มีแล้ว แล้วจะถึงที่สุดไหม

สังฆราชเขาบอกไม่ถึงที่สุดนะ เขายังเข้าไปเกาะ ไปเกาะเวลาเขาดำข้าวของเขาอยู่นะ เกาะ ๓ ที เห็นไหม เขานัดตี ๓ เข้าไปหา แล้วไปหาแล้วเกาะอะไรต่อไปอีกนะ

นี่ไม่มี ทุกอย่างไม่มี วางหมดแล้ว วางหมดแล้ว แล้วมันอะไรนะ มันจะมีอะไรอีก แล้วนิพพานมันอยู่ที่ไหน นิพพานมันมีอยู่แล้วมันก็ต้องเข้าไปชนลิ ไปชนนิพพานเลยสิ นี่สังฆราชถึงสอนต่อไป

การกระทำของเขา การประพฤติปฏิบัติของเขา เขาทำจริง ทำจริงของเขาจะ เขาทำจริงของเขาแล้วเขามีคนรู้จริงสอนไปเรื่อยๆ นะ แล้วถ้าสิ่งที่เขาไม่จริงของเขาละ คุณ คุณอย่างประวัติศาสตร์ของเขา คุณพระประพฤติปฏิบัติของเขาสิ มหายนเขาเป็นอย่างนั้น มหายนของเขา เราจะไปตีฉันทินทาใครไม่ได้ เพราะอย่างนี้มันเป็นเรื่องโลกนะ ถ้าพูดถึงโลก โลกเขามองนะ มองว่าเป็นการจิตใจกว้างขวาง ถรวาทนี้เป็นจิตใจคับแคบ ถ้าเป็นฝ่ายมหายานมันเป็นทางวิชาการจะค้นคว้าขนาดไหนก็ได้ ทางวิชาการจะเจริญรุ่งเรืองมาก เพราะเขาจินตนาการของเขาไป

แต่ในเธรวาทเรา “พุทธวิสัย” ธรรมและวินัยเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครมันจะมีบุญญาธิการ มีปัญญาเหนือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในเมื่อถ้าออกทำการวิจัยออกไปทางโลก ออกไปทางวิชาการ มันจะมีประโยชน์อะไรกับหัวใจของมนุษย์ละ

แต่ถ้าเราทำ “ศีล สมาธิ ปัญญา” เข้ามาสู่ใจของมนุษย์ เข้ามาสู่ใจของเรา อันนี้ต่างหากมันจะเข้าสู่นิพพาน อันนี้ต่างหากมันจะเข้าสู่สัจจะความจริง ถ้าอันนี้มันเข้าสู่สัจจะความจริง มันต้องเป็นความจริงของมันใช่ไหม ถ้าเป็นความจริงของมันนะ คูสิ เวลาหลวงตาท่านออกประพฤติปฏิบัติ แล้วท่านบอกเลยว่า ท่านอยากออกประพฤติปฏิบัติ “ถ้ามีผู้ใดมาแก้ความสงสัยว่านิพพานยังมีอยู่ เราจะเอาครูบาอาจารย์องค์นั้นเป็นอาจารย์ของเรา”

นี่เข้าไปหาหลวงปู่มัน “ท่านมาทำไม ท่านมาหา มรรค ผล นิพพานหรือ มรรค ผล นิพพานมันอยู่ที่ไหน มรรค ผล นิพพานมันไม่อยู่ในอากาศ ไม่อยู่ในป่าไม้ ไม่อยู่ในวัตถุ ไม่อยู่ในสิ่งใดๆ เลย มรรค ผล นิพพานมันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกนะ”

แล้วจิตมันมีนิพพานนะ... ไม่มีทาง จิตมันไม่มีนิพพาน

พอจิตมีนิพพานนะ ถ้าจิตมีนิพพานมันก็เข้าไปชนนะ

มรรค ผล นิพพานไม่อยู่สิ่งใดๆ แต่มันจะอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก ให้ห้ามมรรคผลนิพพานให้เอาจิตหาออกหา มันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก มันอยู่ในความรู้สึก มันอยู่ในความทุกข์ความยากของเรา ถ้ามันจะอยู่ในความรู้สึกความทุกข์ความยากของเรา

แล้วเริ่มต้นอย่างไร? หลวงปู่มันสอนอย่างไร?

หลวงปู่มันท่านสอนว่า “ต้องให้ทำความสงบของใจเข้ามา”

ถ้าจิตใจไม่สงบนะ สิ่งที่เราจะห้ามมรรค ผล นิพพาน แล้วมรรค ผล นิพพานมันอยู่มีอยู่แล้ว มันสร้างคอกไว้ไง แล้วมันเข้าไปชนนิพพานนะ มันไม่มีหรือก มันไม่มีเพราะอะไร?

ต้นมันคดปลายมันจะมาตรงมาได้อย่างไร

ถ้าต้นมันตรง เราต้องฟังธรรมด้วยความซื่อสัตย์ เราต้องปฏิบัติธรรมด้วยความซื่อสัตย์ ด้วยความเคารพบูชา จิตใจมันจะลงสู่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สภาวะธรรมที่มันเกิดขึ้นตามความเป็นจริงมันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันตภิสุทธิโก

จิตมีสติก็จะรู้ว่ามีสติ

จิตมีสมาธิก็จะรู้ว่ามีสมาธิ

จิตมีปัญหา ปัญญาที่มันถอดถอนหรือไม่ถอดถอน มันก็รู้ว่าจิตมันมีปัญหา

ถ้ามันปฏิบัติตามความเป็นจริง

องค์หลวงปู่มันประพาศปฏิบัติพิจารณากายมาตลอด พิจารณาใจตลอด ไปไม่รอด ไปไม่รอด ไปไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าจิตใจของหลวงปู่มันท่านปรารณาพุทธภูมิเหมือนกัน “เอ๊ะ! ทำไมเราปฏิบัติแล้วจิตมันไปไม่ได้” สุดท้ายแล้วหลวงปู่มัน มาลาพุทธภูมิ พอลาพุทธภูมิก็พิจารณาใจเหมือนกัน ทำไมออกมาแล้ว

“อืม! อันนี้ใช่ อันนี้ถูกต้องแล้ว แต่ก่อนหน้ามาทำไมมันไม่ถูกต้อง”

นี่พอมันถูกต้องเพราะอะไร? มันถอดถอน มันถอดถอนอุปาทาน ถอดถอนการฝักองฝักใจของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก เห็นไหม จริงหรือไม่จริง ผู้ที่ปฏิบัติเนมันรู้ ถ้าคิดเราก็รู้ว่าคิด ไปไม่ได้เราก็รู้ว่าไปไม่ได้ แล้วถ้ามันไปได้ก็รู้ว่าไปได้ เห็นไหม ในการปฏิบัติตามความเป็นจริงมันจะมี สติมันจะมีของมัน ถ้าสติมันมีของมันเราต้องฝึกสติ พอฝึกสติขึ้นมา สติมันจะควบคุมใจเข้ามา ถ้าสติควบคุมใจเข้ามา นี่ปัญญาที่เราใช้กันอยู่นี้ ปัญญาที่มันเกิดขึ้น มันต้องใช้ปัญญา

คูสิ ทางโลกเขาบอกว่า “แม้แต่ถือศีลก็ต้องมีปัญหาเน ทำทานก็ต้องมีปัญหาเน” ถ้าเราไม่มีปัญญา การทำทานของเรา เราก็สักแต่ทำ เราก็ไม่รู้จักวิธีไหนเนื่อนานบุญของโลก เนื่อนาสิ่งที่ดีที่งามเราก็ไม่รู้ นี่ถ้าเราไม่รู้ขึ้นมา ทำทานด้วยความศรัทธาอย่างเดียว เราไม่มีปัญญา จะถือศีลก็ต้องมีปัญหาเน ถ้าถือศีลโดยไม่มีปัญญา เราก็ถือศีลด้วยความเ้าให้คนเขาอยากรู้ว่าเรามีศีลมีธรรมเราก็จะถือศีลก็ต้องอวดเขา แต่ถ้ามันเป็นของเรา เราถือศีลเราถือศีลเราก็ถือของเรา เราถือของเรา เรารู้ของเรา ศีลเราดีหรือไม่ดี ศีลเราต่างพร้อยหรือไม่ต่างพร้อย เรารู้ของเราทั้งนั้นเนะ ถือศีลก็ต้องมีปัญหา

ปัญญามันปัญญามันมีตั้งแต่ระดับของท่าน ระดับของศีล ระดับของการจะภาวนา

แล้วมันปัญญาของใคร แล้วอย่างนั้นมันเป็นปัญญาใหม่

คนนะ คุณิ เขาแค่เสียสละทาน คนที่ทำทาน คนที่อยู่กับทางโลกเขามองนะ มองว่าเขายัง
ปล่อยวางได้ดีกว่าพวกเราเลย ไอ้พวกที่ประพฤติปฏิบัติ ไอ้พวกที่เอาจริงเอาจัง ทำไมมันโมโห
โกรธา ทำไมมันยึดมั่นถือมั่นของมัน นี่ไง พอเวลาเขาพูดอย่างนั้นเราก็แก้ไม่ถูกแล้วเพราะคนไม่
เคยเจอความจริง

แต่ถ้าคนประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะเข้าใจตามความเป็นสัจจะความจริงนะ ความจริงนะ
จิตใจของคนเรามันสกปรก จิตใจของคนเรามันเศร้าหมอง มันเหยียบย่ำตัวเองอยู่ตลอดเวลา กิเลส
นะมันอยู่ในหัวใจมันเหยียบย่ำอยู่ตลอดเวลา แล้วเราพยายามทำความสะอาดของมัน พอพยายาม
ทำความสะอาดของมัน

“ชวนะ” ชวนะมันไว พอจิตมันไว ของที่มันสะอาด คุณิ ผ้าสะอาดมันสกปรกนิดเดียวเราก็
เห็นว่ามันสกปรก จิตของคนที่มีมันเริ่มรักษาขึ้นมามันหุดหงิดนะ มันเริ่มหุดหงิด สิ่งใดถ้าเรา
ต้องการความสงบ เราต้องการความวิเวก พอมันวิเวก เสียงอะไรมากระทบมันก็มีอารมณ์กระทบ
รุนแรงแล้ว นี่สิ่งที่มันเกิดขึ้นมา ปัจจุบันตั้งทั้งนั้นนะ

เพราะคนไม่เคยประพฤติปฏิบัติขึ้นมา “เฮ้! เมื่อก่อนไม่ปฏิบัติเราก็เป็นคนปกตินะ เวลา
เราปฏิบัติขึ้นมาทำไมเรามันคุณเฉียว สิ่งใดกระทบไม่ได้เลย อะไรไม่ได้เลย”

นี่ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมีครูบาอาจารย์นะท่านจะรู้ เพราะท่านผ่านกระบวนการของมันมา
ถ้าผ่านกระบวนการของมันมานะ... ไซ้ มันคิดมันไ้ เวลากิเลสมันมีของมัน เวลาดีแล้วมันก็อยากดี
พออยากดี สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่มากระทบสิ่งดีเราก็ไม่พอใจ ไม่พอใจ พอไม่พอใจขึ้นมามันก็เกิดการ
กระเทือนหัวใจ พอกระเทือนหัวใจ ความสงบเข้ามามันก็ไม่เข้ามา มันก็เห็นโทษของมัน พอมี
สติปัญญาเข้ามามันจะเห็นโทษเข้ามาเรื่อยๆ นี่ปัญญาอย่างนั้น ปัญญาระดับของท่าน ปัญญาระดับ
ของศีล แล้วปัญญาระดับของโลก โลกียปัญญานะ

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เรามีความศรัทธามีความเชื่อ เราถึงจะมาประพฤติปฏิบัตินะ แล้วเรา
ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา “พึงธรรมโดยเคารพ” เพราะธรรมะ “สิ่งที่ดีกว่านี้ยังมีอยู่” เวลาเราสวดมนต์
“สิ่งที่ดีกว่านี้ สิ่งทีประเสริฐกว่านี้มันมีอยู่ตลอดไป”

แม้แต่ประพฤติปฏิบัติไปเป็นพระโศดาบันก็มีสิ่งที่ดีกว่า คือสกิทา

แม้เป็นพระสกิทาคามันก็มีสิ่งที่ดีกว่า คือพระอนาคา

เป็นพระอนาคายังมีสิ่งที่ดีกว่า คือพระอรหันต์

พอสิ้นสุดกระบวนการของสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้วมันมีสิ่งไหนที่ดีกว่าละ เพราะมันรู้ว่าดีเลิศแล้ว มันเป็นดีของมันแล้ว ดีในตัวของมันเองแล้ว

แต่สิ่งที่ดีกว่ามันยังมีอยู่ มันมีประพฤติปฏิบัติไปเรื่อยๆ ฉะนั้นเวลาเราปฏิบัติ สิ่งที่ว่าสิ่งที่ปัญญาของคนระดับของท่านเขามองเรา เขามองโดยวุฒิภาวะที่เขาไม่รู้ ถ้าวุฒิภาวะที่รู้ เราจะไปถือสาสิ่งใด เราจะรู้ของเรา ถ้ารู้ของเรา สิ่งใดที่มันกระทบกระเทือนใจ เราจะต้องพยายามถนอมรักษาแล้วยิ่งผู้ปฏิบัติด้วยกัน “หมุ่คณะเป็นสัปปายะ” สิ่งทีหมุ่คณะเป็นสัปปายะ เขาจะเห็นอกเห็นใจกัน เพราะว่าอะไรรู้ใหม่ เพราะพวกเราที่เกิดมาเป็นผลของวิภูณะ คนทีเกิดมาวิภูณะนี้เพราะบุญกุศลบาปอกุศล ทำให้เราเกิดมาร่วมภพร่วมชาติกัน ถ้ามาเกิดร่วมภพร่วมชาติกันเหมือนกับเราอยู่ในคุกในตารางด้วยกัน เราจะแหกคุกแหกตารางออกไปให้ได้ เราจะแหกกิเลสออกจากวิภูสงสารไปให้ได้

ถ้าเราจะแหกกิเลสจากวิภูสงสารออกไป เราจะต้องร่วมมือกัน เราจะต้องช่วยเหลือเอื้ออาทรกัน เพื่อความสงบ เพื่อความสงบ ถ้าใครมีปัญหาสิ่งใด ชุมมสากัจฉา เอตมมุงคผลมุตตมัม ไครมีแง่มุม ไครมีปัญญาทีเกิดขึ้นจากภวานามยปัญญา เกิดจากการภวานา เอามาแนะนำกัน เอามาเอื้ออาทรกัน แล้วผู้ที่ไต้ยืนไต้ฟังแล้วนะมันก็ธรรมของเขานะ มันไม่ใช่ธรรมของเรา มันจะเป็นประโยชน์กับเราหรือไม่เป็นประโยชน์กับเรา เราต้องทดสอบตรวจสอบก่อน ทดสอบตรวจสอบคือการเอามากำหนดพิจารณาทีได้ เอามาภวานาทีได้ แต่ถ้ามันไม่เป็นประโยชน์กับเรา วางไว้ มันไม่ตรงกับจริตเรา ถ้ามันตรงกับจริตเรามันจะเกิดขึ้นเป็นผลประโยชน์กับเรา

สิ่งทีเราเกิดมาร่วมภพร่วมชาติ เราเกิดมาเป็นสภากกรรม เราเกิดมาร่วมเป็นผลของวิภูณะ สิ่งทีเป็นผลวิภูณะนี้เราเกิดเจอหมุ่คณะทีเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าหมุ่คณะทีเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งทีมันเป็นบุญกุศล การพบการเห็นกัน การได้มาเสวนาร่วมกันนี้ไม่ใช่ว่ามันมาโดยลอยๆ หรือกมันต้องมีทีมาทีไป ผลของวิภูณะ วิภูณะมันพาไป วิภูณะมันหมุนเวียนไป

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่

“คนทีเกดมาในภพในชาติ ไม้เคยเป็นญาคู ไม้เคยเป็นพี้เป็นน้องเป็นต่างๆ กัันมา ไม้เคยมีเลย ไม้ภพชาติใดก็ชาติหนึ่ง” ทีเรายึนตายยึนเกดมาต้งแต่ “บุพเพนิวาสานุสตัฏญาน” ย้อนอดิตชาติไปไม้มีทีลึ้นสุด จิตของเรากการเกดการตายไม้มีทีลึ้นสุด อนาคตมันจะไปไม้มีทีลึ้นสุด แต่ถ้าเรายึจจุบันนี้เราจะแหกกฏ แหกกรงขัง กรงขังของกิเลส กรงขังของวัฏฏะออกมากให้ได้ เราจะต้องเอาสู่ความจรง ถ้าเอาสู่ความจรงนะ ไม้มีลึ่งใดมีอยู่กัับเรายเลย

“จิตมึนึพพานอยู่แล้ว กายมึนึพพานอยู่แล้ว เวทมามึนึพพานอยู่แล้ว ธรรมะมึนึพพานอยู่แล้ว”...ไม้มีหอรอก

แต่ธรรมขององค้สมเด็จพระสั้มมาสั้มพุททเจ้าเป็นส่วนบุคคล เป็นใจขององค้สมเด็จพระสั้มมาสั้มพุททเจ้าทีร้อคัันผ่านไปแล้ว ครุบาอาจารย์ทีประพฤติปฏิบัติไปแล้ว ร้อคัันผ่านไปแล้ว การร้อคัันผ่านไปแล้วลึ่งนั้นมันถึงมี มันต้องมีการกระทำ มันฝึกฝนจึ้นมา มันมีการกระทำจึ้นมา มันเปล็ยนเปล่งของมันไป มะม่วงสุกมันก็มาจากมะม่วงดิบๆ มะม่วงดิบๆ มันก็มาจากมะม่วงอ่อน มะม่วงอ่อนมันก็มาจากเกสรมะม่วง แล้วเกสรมะม่วงมันมาจากไหน มันก็มาจากเมล็ดมะม่วงทีเกดมาเป็นต้น

จิตของเรากั้เหมือนกัน จิตของเรานะ นึพพานมันมีอยู่ในไหนละ ถ้ามันไม้มีการเร่มต้น ไม้มีการเร่มต้นเลย ไม้มีการคัันคว่าเลย โสดาบันก็ไม้ได้เป็นหอรอก อย่าว่าแต่นึพพานมีอยู่แล้วเลย...ไม้มีหอรอก ไม้มี ถ้านึพพานมีอยู่แล้ว พิจารณากายมันก็มีอยู่แล้ว แล้วกายก็มีอยู่แล้ว แล้วเกดมากายก็มีอยู่แล้ว เรากะเกดมาเป็นมนุษย์มีร่างกายกัับจิตใจมาพร้อมกันเลย มันก็มีของมันมาอยู่แล้ว

แล้วมันเป็นไปได้อั้ใหมว่านึพพานจะต้งอยู่บนกาย นึพพานจะต้งอยู่บนเวทนา นึพพานจะต้งอยู่บนจิต เพราะในเมื่อจิตมันยังยึนตายยึนเกดอยู่ ถ้านึพพานมันมีอยู่แล้ว เวลามันตคนรกอเวจี เวลาธรรมขององค้สมเด็จพระสั้มมาสั้มพุททเจ้าณะว่า “องค้สมเด็จพระสั้มมาสั้มพุททเจ้าก็เคยตคนรอก” เคยตคนรอกเพราะมันเป็นผลของวัฏฏะ วัฏฏะมันมี เวลาทำบุญทำกรรมมันก็หุนของมันไป แล้วนึพพานมันอยู่ไหน แล้วนึพพานมันอยู่ไหน?

ถ้าเราไม้ได้พบพระพุททศาสนานะ เรากั้ยังเร่ร่อนกันไป พระพุททศาสนาจะพาเรากออก ทีนี้จะพาเรากออก “ต้ออย่าให้คด” อย่าให้ต้งเป้าหมายทีมันเป็นเป้าหมายทีหลอกล่อให้ใจออกไป พังธรรม ปฏิบัติธรรมโดยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติกัน แต่ทางวิชาการ บอกว่าเรายปฏิบัติกัน ปฏิบัติกันคั้วตัณหาความทะยานอยาก

ความว่า “ค้นหาความทะยานอยาก” มันเป็นกิเลส คนที่เกิดมาทุกคนมีอวิชา อวิชาคือ พญามาร แล้วเวลากามราคะคือพ่อแม่ของมัน แล้วเวลาติดในกายคือลูกของมัน แล้วสักกายทิฐิ คือหลานของมัน นี่ลูกหลานของมันเกิดจากอวิชา แล้วอวิชามันอยู่ในปฏิสนธิจิต แล้วพวจิตนี้ เวียนตายเวียนเกิดมา แล้วพอเกิดขึ้นมาแล้วจะไม่ให้มีกิเลส มันจะเป็นไปได้อย่างไร

กิเลสไม่มี มี บอไม่มี ไม่มีกิเลส ไม่มีความอยากแล้วมาปฏิบัตินะ ก็พระอรหันต์เท่านั้น ไม่มีความอยาก เรามีความอยาก มีความต้องการ มีความจะหลุดพ้น มีความที่จะออกจากกิเลส แล้วนิพพานมันอยู่ไหน?

ที่นี้มันมีความอยากอยู่ เราก็ควบคุมนะ เราควบคุมว่า อย่าอยากในสิ่งที่ผิดพลาด อย่าอยากในสิ่งที่ เป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ให้อยากในมรรคในผล ให้อยากแบบธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ฟังธรรมโดยเคารพ พระพุทธเจ้าสอนศีล สมาธิ ปัญญา ให้ ชื่อสัตย์กับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะใจของเรายังมีกิเลสอยู่ ใจของเรา กิเลสค้นหาความทะยานอยาก ถ้ามันคิด คดกับตัวมันเอง มันก็ไปจำมา จำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ทุกอย่างมีแล้วๆ แล้วไม่ต้องแสวงหา ไม่ต้องทำอะไรเลย เพียงแต่ ประคองกันไปอย่างนั้นนะ เดียวมันจะไปพบเอง มันจะไปเจอนิพพานเอง

เพราะมันคิด ตันมันคดปลายมันตรงไม่มีหรอก

ถ้าตันมันตรง ตันมันตรงนะ เราฟังธรรม เรามีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก หลวงตาท่าน พูดบ่อยมากกว่า “ความอยากเป็นมรรคมันมีนะ ความอยากทำคุณงามความดีนี้เป็นมรรค แต่ความอยากในมรรคในผล โดยที่ปฏิบัติไม่ถึงมัน อันนั้นนะเป็นกิเลส มันไม่ปฏิบัติโดยถึงเหตุถึงผล”

คูลี อาหาร ถ้าสิ่งส่วนประกอบของมันไม่ถึง มันออกมาไม่น่ากิน แล้วกินไม่ได้เลยก็มี นี่ ในการประพฤติปฏิบัติของเรามันไม่ครบองค์ประกอบ มันไม่ถึงหลักเกณฑ์ของมัน ถ้ามันถึงหลักเกณฑ์ของมันนะ ก็นิพพานมีอยู่แล้วเราก็นอนใจ เพราะมันมีอยู่แล้ว ทำอย่างไรก็ได้ เดียวจิต จะเข้าไปพบประสบพบมัน

แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ เราตั้งใจของเรา แล้วเราเอาความอยากของเราให้เป็นอยากในเหตุในผล เหตุในผลคือมรรค ความอยากที่เป็นมรรค ความอยาก กามฉันทะ ความพอใจ ความพอใจจะปฏิบัติ ความพอใจที่จะประพฤติปฏิบัติ แล้วตั้งสติไว้ให้ดีๆ ตั้งสติดีๆ ทำไป คนเรามัน

สร้างบุญกุศลมาเกิดมาทั้งนั้นนะ บาปอกุศลก็มีบ้าง บุญก็มีบ้าง การทำของเราไปมันจะต้องสมดุลของมัน แล้วมันจะมีความสงบของมันขึ้นมาเป็นเครื่องยืนยันต่อกันว่า

“จิตของเราก็อ่ทำความสงบได้ มันสงบเพราะจิตของเราทำความสงบได้ ความสงบนี้เกิดขึ้นมาจากสิ่งใด? ความสงบนี้เกิดขึ้นมาจากสติ เกิดขึ้นมาจากคำบริกรรม เกิดขึ้นจากการใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เกิดขึ้นโดยเวร โดยกรรมโดยมันสงบโดยที่เราไม่รู้ตัว”

เห็นไหม มันเกิดได้หลากหลายมาก ความสงบเริ่มต้นที่เราปฏิบัติครั้งใหม่ๆ การปฏิบัติที่เราจับต้นชนปลายไม่ได้ เราจะควบคุมสิ่งใดไม่ได้เลย ผู้ที่ปฏิบัติใหม่จะควบคุมสิ่งใดไม่ได้เลย ครูบาอาจารย์เราที่ประพฤติปฏิบัติมาบอกว่า “ผู้กำลังปฏิบัติมันจะมีอายุอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้น กับคราวหนึ่งคือคราวสุดท้าย”

“คราวเริ่มต้น” คือคราวจะเข้าสู่โศดาปัตติมรรค

“คราวสุดท้าย” คือเข้าสู่อรหัตตมรรค

เพราะ ๒ ช่วงนี้มันจะมีปัญหามาก เพราะช่วงแรกเราจะประพฤติปฏิบัติไม่เป็น พอประพฤติปฏิบัติไม่เป็น ถ้าต้นมันคดมันยิ่งกลาดเคลื่อนมันยิ่งทำของมันไป ช่วงสุดท้ายนะ เวลาพิจารณาไป เวลาช่วงสุดท้ายเวลามันพิจารณาไป โศดาบัน สกิทา อนาคา มันจะชำระขั้น ๕ ขั้น ๕ คือสิ่งที่ประกอบกับจิต ถ้ามันชำระขั้น ๕ หหมดแล้ว ขาดช่วงกัน ตั้งแต่โศดาบัน ขั้นอย่างหยาบ-ขั้นอย่างกลาง-ขั้นอย่างละเอียดมันมีสายสืบต่อกัน ปฏิบัติไปมันจะสืบต่อกันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถึงที่สุดมันตัดตอนตัดช่วง

“อนาคามี” อยู่ในเรือนว่าง อยู่ในเรือนว่างนะ แต่มีคนอยู่ในเรือนว่างนั้นมีคนอยู่ มีเราวางอยู่นั้นไง นั่นนะ “ผู้รู้” ถ้าจะไปทำลายผู้รู้ มันเป็นสิ่งที่ยากมาก

การปฏิบัติยากมีอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้นนี้ กับคราวหนึ่งคือคราวที่ขึ้นสุดท้ายนั้น ทีนี้คราวเริ่มต้นนี้ ถ้ามันเป็นที่ยากอยู่ เราจะต้องมีความวิริยะ มีความอดสาหะ มีความพากเพียร มันจะผิดจะถูกเราก็อ่ต้องเป็นความจริง มันเป็นอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน ในเมื่อเราทำของเราอย่างนี้ เราได้กระทำอย่างนี้ กรรมคือการกระทำ จิตนี้มันกระทำอย่างนี้ พันธุกรรมของจิตของเรานั้นเป็นอย่างนี้ แล้วเป็นอย่างนี้เราจะไปเรียกร้องเอากับใคร จะไปเรียกร้องเอากับสิ่งใด ผู้ที่ปฏิบัติได้ง่ายรู้ได้ง่ายนั้นก็บุญกุศลของเขา เขาได้สร้างของเขา เราประพฤติปฏิบัติมันเป็น

เวไนยสัตว์ เวไนยสัตว์คือต้องกระเสือกกระสนทำคุณงามความดีขนาดไหน ถ้ามันเป็นความจริง มันก็เป็นความจริงของเรา

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติพยายามประพฤติปฏิบัติแล้วมันเป็นเรื่องที่สุดวิสัย เขาก็ปฏิบัติของเขาไปเพื่อสร้างอำนาจวาสนา สร้างบารมีของเขาไป นี่คนบารมีหยาบ มีแก่ มีอ่อนต่างๆ มันมีหลากหลายมาทั้งนั้นนะ ถ้ามีหลากหลายขึ้นมาอย่างนี้ ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราถึงต้องตั้งสติของเราเอาตามความจริงของเรา ไม่ใช่ว่าคนที่ประพฤติปฏิบัติแล้วจะเหมือนกันหมด จะทำแล้วจะได้อย่างเดียวกันหมด ฉะนั้นถึงว่าวิธีการปฏิบัติมันถึงมีหลากหลาย มีแตกต่างกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางวิธีปฏิบัติไว้ถึง ๔๐ วิธีการ แม้แต่ทำความสงบของใจนะ ขึ้นของปัญญา ครูบาอาจารย์บอกไม่มีขอบเขต ไม่มีขอบเขตเลย มันจะออกหาสิ่งที่กิเลสมันหลบซ่อนอยู่ในซอกของจิต ในซอกของความรู้สึก ในซอกของใจ มันจะเข้าไปทำลายทั้งหมดเลย มันเพราะมันทำลายทั้งหมด กิเลสมันถึงไม่มีที่หลบซ่อน ถ้ากิเลสไม่มีที่หลบซ่อน เวลามันถึงทั้งหมดแล้วมันแยกตัวของมันออกไปได้ แยกตัวออกไปเลย ขาดออกไป “กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย กายไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่กาย จันท์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่จันท์ ๕” กระบวนการของมันมี

ถ้ากระบวนการของมันมี พระโศคาบันเป็นพระโศคาบันอย่างไร อย่าว่าแต่นิพพานมันมีอยู่แล้วเลย แม้แต่เป็นพระโศคาบันปัญญาเกิดขึ้น เพราะถ้าปัญญาเกิดขึ้นของพระโศคาบันมันจะรู้ได้ จะรู้ได้ว่าปัญญาของโลกียปัญญา ปัญญาที่ทำความสงบของใจ ปัญญาที่เรื่องของโลกๆ ปัญญาที่พยายามศรัทธา มีศรัทธา มีความเชื่อ มีความวิริยะอุตสาหะ ปัญญาที่เกิดขึ้นมาตริกในธรรม แล้วจิตมันสงบบ้าง จิตมันปล่อยวางได้อย่างไร มันจะรู้เห็นของมัน

แล้วถ้ามันกระบวนการการประพฤติปฏิบัติ ใช้ปัญญาที่มีฐานของสมาธิ ถ้าไม่มีฐานของสมาธิเวลาประพฤติปฏิบัติไป ใช้ปัญญาไปปัญญามันจะด้อยค่าลง ปัญญามันจะเสื่อมลง เสื่อมลงรู้ว่าเสื่อมและเจริญตรงไหน รู้ว่าเสื่อมและเจริญ เวลาเราใช้ปัญญาไป คุณติ เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นสมาธิโดยสัมถรณ์ไม่รู้ตัวเลย ถ้าเป็นสมาธิโดยที่เรามีสติ เรามีสติเรากำหนดบริกรรมไป มันจะเป็นสมาธิต่อหน้าเราเลย

แล้วถ้ามันมีปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา พอมีสมาธิ พอสมาธิมันเกิดมีปัญญาขึ้นมา พอปัญญาที่มันมีปัญญาออกรู้ ออกพิจารณาไป มันรู้ขึ้นมา โอ้โฮ! โอ้โฮ! มันลึกซึ้งกว่า มันลึกซึ้งมันแตกต่างกว่าตอนที่จิตที่ปัญญาอบรมสมาธิ ที่มันจิตเข้ามาเป็นสมาธิ แล้วพอมีสมาธิเป็นพื้นฐาน

ขึ้นมา แล้วมันออกฐู ออกวิปัสสนา ออกใช้ปัญญา มันเข้ามาถอดถอน ความแตกต่างมันมีมหาศาล พอมีมหาศาล ความแตกต่างอันนี้มันก็ต้องคิดในรสชาติของความที่ลึกซึ้งกว่า ถ้าจิตที่มันลึกซึ้งกว่า มันเห็นคุณประโยชน์ของจิตที่ลึกซึ้งกว่ามันก็อยากได้อันนี้ พออยากได้อันนี้มันก็พยายามกระทำมากขึ้น

พอกระทำมากขึ้น ถ้าออกวิปัสสนา แล้วถ้าสมาธิมันอ่อน จิตมันจะเสื่อม พอจิตมันจะมันกำลังของจิต พอจิตมันเสื่อมคือกำลังมันอ่อนลง กำลังอ่อนลง ปัญญาที่เกิดที่กำลังที่อ่อนลง เกิดขึ้นจากปัญญาที่อ่อนลง เห็นใหม่ พอปัญญาที่อ่อนลงมันก็รู้ตัวของมัน พอปัญญามันอ่อนลง ถ้าปัญญามันอ่อนลง พอปัญญามันอ่อนลงหมายถึงว่ามันใช้ปัญญา พอมันใช้ปัญญาไปแล้วมันไม่ทะลุใจ มันไม่ทะลุคือสิ่งที่ทำอยู่ สิ่งทีวิปัสสนาอยู่นะมันไม่ปล่อย นี่เราจะรู้ได้ มันจะรู้ได้โดยเวลาวิปัสสนาไป ใช้ปัญญาไป มันไม่สุด มันไม่ปล่อย พอมันไม่ปล่อย มันยึดกัน

รู้ได้อย่างไรว่าอะไรเป็นภวานามยปัญญา อะไรเป็นโลกุตตรปัญญา? พระโศคาบันรู้ได้ชัดเจนมาก รู้ได้ชัดเจนมาก ถ้าคนจะเห็นภวานามยปัญญา นี้อย่างน้อยต้องเป็นพระโศคาบัน และถ้าเป็นพระโศคาบัน เห็นภวานามยปัญญานะ ปัญญาที่เกิดจากสมาธิ ปัญญาที่เกิดจากจิตที่มันมีหลักมีเกณฑ์ ปัญญาที่เกิดจากจิตที่มันมีหลักมีเกณฑ์มันรู้มันเห็นของมันนะ มันเป็นปัจเจกตั้ง มันสันติภูจิโกหมค มันเป็นปัจเจกตั้ง

แล้วถ้ามันเป็นปัจเจกตั้งอย่างนี้ ปัญญาอย่างนี้มันเกิดอย่างไร ปัญญาที่เราใช้ฆ่ากิเลส มันเกิดอย่างไร แล้วมันจะเห็นความแตกต่างว่าโลกุตตรปัญญากับโลกียปัญญามันแตกต่างกันอย่างไร ถ้ามันแตกต่างไป เวลาผู้ประพฤติปฏิบัติมันถึงไม่มี ของไม่มีแล้วเรามีการกระทำ มีการกระทำขึ้นมา พอการกระทำขึ้นมา เพราะกิเลสมันจะโดนทำลายด้วยมรรคญาณ กิเลสมันจะโดนทำลายด้วยธรรมจักร กิเลสมันจะโดนทำลายด้วยปัญญาที่มีสมาธิ

สมาธิมันอยู่ที่ไหน สมาธิมันอยู่บนจิตใจใหม่ พอบนจิต คือว่าจิตมันเป็นภพใหม่ แล้วมันย้อนกลับมาทำลาย กลับมาทำลายที่ตัวจิตที่มันยึดมันถือมัน ยึดมันถือมันว่าสักกายทิฏฐิ ความเห็นผิดใจ ความเห็นผิด แค่ว่าความเห็นผิดนะ พอเห็นความเห็นผิดนะมันปล่อย ชั้น ๕ ไม่ใช่ เราเราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕

แล้วมันรวมลงอย่างไร สังโยชน์ขาดอย่างไร?

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ เวลาสังโยชน์ขาดตั้งแขนขาด “คั้งแขนขาด” ถ้าจิตของใครได้ตัดสังโยชน์ ๓ ตัวแล้ว เป็นธรรมะที่เหนือธรรมชาติส่วนหนึ่ง เหนือธรรมชาติเพราะอะไร? เหนือธรรมชาติเพราะอุปปสรรณ-ออุปปสรรณ อุปปสรรณ สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวธรรมที่เป็นอนัตตา สรรพสิ่งนี้เป็นอนัตตา นี้อุปปสรรณ อุปปสรรณคือธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนในอะไร? สอนในสติปัฏฐาน ๔ สอนในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ในกาย เวทนา ในจิต ในธรรมเป็นเครื่องดำเนินของจิต นี่จิตมันเครื่องดำเนิน จิตมันจะเหยียบย่ำไป จิตมันจะทำกระบวนการของมันไป มันจะผ่านมรรค ๔ ผล ๔ ผ่านกระบวนการอริยสัจ ๔ กับสติปัฏฐาน ๔ กระบวนการมันมีกระบวนการ จิตมันต้องเหยียบย่ำไปเหยียบย่ำไปในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม นี่จิตมันต้องมีการกระทำของมันขึ้นมา

เพราะตัวจิตเอง ถ้าจิตมันมีตัวจิตของจิตเอง จิตมันก็มีกิเลส จิตมันก็มีสิ่งที่เข้าครอบคลุมนมันอยู่ แล้วมันจะมีอะไรสิ่งใดที่มันจะไปต่อต้าน ถ้าเราไม่มีการช่วยเหลือ ไม่มีการตั้งสติ แล้วช่วยเหลือตัวเรา เราไม่มีสิ่งต่างๆ ช่วยเหลือ “ช่วยเหลือ” คือช่วยเหลือใจของเราให้มันออกก้าวเดินให้ออกวิปัสสนาไป ถ้าออกวิปัสสนาไป สิ่งที่มีการกระทำอย่างนี้ มีวิปัสสนาอย่างนี้ นี่มันเป็นปัจจัยตั้งนะ มันถ้ารู้จริงเห็นจริง เห็นใหม่ ต้นมันไม่คด พอดันไม่คด สิ่งที่ดินมันไม่คด เราเข้าสู่กระบวนการของมัน แล้วเราเดินไปตามกระบวนการนั้น เราจะเข้าสู่เป้าหมายนะ

ถ้าต้นมันคด เราไปบอกมันมีอยู่แล้ว มันมีอยู่แล้ว นี่แค่โศดาบันนะ ยังไม่ใช่วานิพพาน นิพพานเลย แล้วกระบวนการของมัน ถ้าปัญญามันเกิด เกิดโดยสัมมาสมาธิ ถ้าเกิดโดยสัมมาสมาธิ คำว่า “สมาธิ” ความเห็นผิด ถ้าความเห็นผิด กระบวนการของมันถ้ามันไม่เป็น มันจะรู้ได้อย่างไรว่าเวลาพิจารณาไป ปัญญาอย่างนี้มันจะไปเกิดในขั้นของอัปนาสมาธิ เข้าถึงอัปนาแล้วจะรอให้ปัญญามันเกิด...มันเป็นไปไม่ได้หรอก เพราะสิ่งนั้น นิพพานมันมีอยู่แล้ว พอนิพพานมันมีอยู่แล้ว สิ่งต่างๆ มันเข้าไปถึงกระบวนการแล้วนั่งรอเลย พอถึงที่สุดแล้วนั่งรอเหมือนกับ...มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

ถ้ามันเป็นไปได้ มันไม่มีอะไรมีอยู่หรือ สิ่งที่เรายังไม่ได้ทำ ไม่ได้เป็น ไม่มี ถ้ามันมีขึ้นมา มันเป็นขึ้นมาจากในใจของเรา มันมี มันเป็นเพราะมีการกระทำของเราขึ้นมา ถ้าเรากระบวนการ

ของเราทำขึ้นมา มันทำขึ้นมากับมือ มือเราทำขึ้นมาเอง นี่มือทำนะ แต่เวลาจิตตภาวนานะจิตมันทำ แล้วถ้าจิตมันทำ คูสิ แม้แต่ความคิด ความทุกข์ ความยากของเรา เรายังควบคุมมันไม่ได้เลย

แล้วเวลามันถ้าจิตมันสงบขึ้นมา มันปล่อยความฟุ้งซ่านเข้ามา มันก็สงบเย็นของมัน พอสงบเย็นของมันขึ้นมาแล้ว ถ้ามันออกใช้ปัญญาขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาคนติดสมาธินะ เวลาคนติดสมาธิ พอมันว่าง มันมีความสุขก็คิดว่าสมาธิเป็นนิพพาน มันไม่ยอมออกทำงาน จิตมันไม่ยอมออกทำงาน พอจิตไม่ออกทำงานขึ้นมาแล้ว ถ้าเรายังมีรักษาอยู่ มันก็อยู่อย่างนั้นนะ สมาธิก็อยู่อย่างนั้น อยู่อย่างนั้นอย่างไร อยู่อย่างนั้นเพราะว่ามันมีสติใจ มันมีคำบริกรรม มีการรักษา เพราะคิดว่านี้นิพพาน นิพพานคือรักษาไว้ นิพพานต้องรักษาไว้หรือ?

นิพพานก็คือนิพพานไม่ต้องรักษาไว้ แต่รักษาไว้เพราะความเข้าใจผิดของเรา เราเข้าใจผิดของเราเอง เห็นใหม่ นี่ติดสมาธิ แม้แต่ติดสมาธินะ มันก็มีความสุขของมัน แต่ความสุขของขึ้นสมาธิ เพราะความสุขขึ้นสมาธิมันก็เป็น สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา มันอยู่ในรูปธรรม มันยังเสื่อมสภาพของมัน มันยังแปรปรวนของมันอยู่ แต่ถ้ามันออกทำงานนะ เราออกทำงาน เราต้องบังคับออกทำงาน การทำความสงบของใจก็เป็นความสุขอย่างหนึ่ง การออกทำงานนี้เหนื่อยมาก

การวิปัสสนานี้เหนื่อยมาก เหนื่อยจนหอบเลย เดินจงกรมใช้ปัญญาหมุนไป เหนื่อยมาก พอเหนื่อยขนาดไหน พอเหนื่อย สมาธิ เพราะมันใช้ไปแล้ว มันก็ต้องใช้พลังงานไปแล้วใช้ใหม่ สมาธิก็เสื่อมเป็นธรรมดา ถึงต้องปล่อยวาง ปล่อยวางจากปัญญานี้กลับมาที่สมาธิ กลับมาที่สร้างกำลังขึ้นมา ถ้าสร้างกำลังขึ้นมาจะ ถ้ามันออกไปใช้ปัญญาขึ้นมา พอใช้ปัญญาขึ้นมามันจะเห็นของมัน ที่ว่าเวลาสมาธิเสื่อมแล้วปัญญามันถดถอยไปนี่เราจะรู้ได้อย่างไร รู้ได้โดยใช้ปัญญาแล้วมันไม่ทะเลาะถ่วง มันไม่เค็ดขาด มันพันไม่ขาดใจ

นี่ถ้ามันพันขาดนะ พันสิ่งที่พันพันในหัวใจ ขาดๆ พันพันในอะไร พิจารณากายขึ้นมา ตั้งกายขึ้นมา ถ้าเป็นเจโตวิมุตตินะ พอจิตสงบแล้วพิจารณากาย เห็นกาย พอเห็นกายขึ้นมา เขาว่ากระทบกายๆ...ไม่ใช่ มันเห็นกาย พอเห็นกายขึ้นมา เห็นกายมันสะท้อนหัวใจมากเพราะการเห็นกายโดยสังขธรรม ไม่ใช่เห็นกายโดยเราคาดหมาย ถ้าเห็นกายโดยคาดหมาย นี่ต้นคด เห็นกายโดยคาดหมาย ต้นคด หมายถึงว่าจิตมันรู้อยู่แล้วเพราะมันคาดหมายขึ้นมา พอเห็นกายขึ้นมามันก็รู้ว่ามันจะเห็นใช่ใหม่ เห็นแล้วมันก็เห็นนะ แต่ถ้ามันเห็นกายโดยที่เราไม่รู้ตัว ไม่รู้ว่าจะเห็นสภาวะแบบนี้เลยถ้าไม่รู้ว่าเห็นสภาวะแบบนี้เลย พอมันเห็นขึ้นมาจะ

“มันมีอย่างนี้ด้วยหรือ สภาวะกายเป็นอย่างนี้หรือ”

ตกใจนะ ตกใจก็มันสะท้อนกิเลส นี่ความเห็น ถ้าจิตมันเห็น เห็นของมัน พอเห็นของมัน มันวิภาคะ มันแยกส่วนขยายส่วนของมัน ให้มันแปรสภาพของมันไป ถ้ามันแปรสภาพของมันไป มันแปรสภาพ แปรสภาพด้วยอะไร ใครไปสั่งให้มันแปรสภาพ? จิต เวลามันเห็น จิตมันแปรสภาพ กายคตาสตินี่อย่างไร ถ้ามันแปรสภาพเรื่องของกาย มันแปรสภาพ มันแปรปรวนของมัน นี่ไง มันแปรสภาพของมัน พอแปรสภาพ เราเป็นคนดูเป็นคนเห็น เราเป็นคนพิจารณา นี่จิตมันมีกำลังของมัน มันทำของมันได้ ถ้าจิตไม่มีกำลังขึ้นมา มันจะเห็นสิ่งสภาวะแบบนี้ไม่ได้

แล้วการทำสภาวะสิ่งนี้ขึ้นมา “สภาวะ” สภาวะไม่ใช่ธรรมนะ คุณนักกฤษณะสภาวะธรรม สภาวะธรรมนะ สภาวะคือการเปลี่ยนแปลง สภาวะคือการเหยียบย่ำไป สภาวะคืออุปสรรค สัพพะธมฺมา อนตฺตา นี่คือสภาวะธรรม สัพเพ ธมฺมา สภาวะที่มันเกิดขึ้น ความสุขความทุกข์เกิดขึ้น ความดีความชั่วเกิดขึ้น ปัญญาเกิดขึ้น สมาธิเกิดขึ้น...เกิดขึ้นก็แปรสภาพทั้งนั้นนะ มันเกิดขึ้นมาเพื่อแปรสภาพ เพราะมันแปรสภาพอยู่แล้ว สิ่งที่แปรสภาพอยู่แล้วแต่เราสร้างขึ้นมา เราทำขึ้นมา

อ้าว! สมาธิสร้างไม่ได้ ปัญญาสร้างไม่ได้

สร้างไม่ได้ สร้างด้วยจินตนาการไม่ได้ แต่สร้างด้วยมรรคด้วยผล สร้างด้วยการกระทำ มันทำขึ้นมา เราส่งเสริมขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมา มันทำขึ้นมาจนปัญญามันหมุนขึ้นมานะ มันจับต้องของมันได้ มันหมุนขึ้นมา มันทำลายเข้าเป็นชั้นเป็นตอน

ครูบาอาจารย์ท่านพูดมาก พูดบ่อยมากกว่า “ถ้าขยะ ถ้ากิเลสตัดหาความทะยานอยาก เราจุดไฟมันติด ไฟมันติดแล้วมันจะเผาไหม้ไปตลอดเวลา ถ้าเราจุดปัญญาของเราได้ พอจิตมันสงบแล้ว มันก็เกียจไม่ออกทำงาน ถ้าเราจุดปัญญาของเราได้พยายามออกให้มันเห็นได้ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วแต่อำนาจวาสนาบารมีของตัว แล้วการเห็นแต่ละครั้งก็ไม่เหมือนกัน แล้วการเห็นแต่ละครั้งมันจะเห็นแตกต่างได้” ความเห็นแตกต่างได้เพราะอะไร?

เพราะว่ากิเลสตัดหาอันอ้างอิง มันหลบลี้ตลอดเวลา มันไปหลบไปซ่อนที่โน่น หลบไปซ่อนที่นี่ หลบไปซ่อนในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม มันซ่อนของมันตลอดเวลา กิเลสเป็นนามธรรม มันอาศัยกาย เวทนา จิต ธรรมเป็นที่อยู่อาศัยแล้วออกไปหาเหยื่อ ออกไปทำลายเราเอง

ออกปไปสร้งเวรสร้งกรรรมโดยเอพผลเวรผลกรรรมนั้กกลับมสนองสู่อจิตเรอเอง ม้นออกปไปจกจิตนี้สร้งเวรสร้งกรรรมขึ้นมกัส่งกลับมออยู่ทจิตเรอนั้

ถ้เรอมีสติปัญญอไล้ตมม้นท้น ไล้ตมสภวออย่งนั้ท้นแล้วม้นแยกแยะของม้น วิปัสสนอของม้นไป วิปัสสนอด้วยปัญญอ ด้วยกรกระทำของม้น กรกระทำทออย่งไร ม้นมึกรกระทำของม้น ถ้ไม่มีกรกระทำของม้น ม้นคิดแต่สร้งคอกคอกมคิด นั้ง บอควอวิทยอศอศร ม้นเป็นวิทยอศอศร ธรรมะกัเหมือกัน ธรรมะท่เป็นทฤษฏีเป็นวิทยอศอศรหมด วิทยอศอศรต้องตยต้วสภวอเบบนั้น

แต่ปฏิบัติธรรมไปแล้วไม่เป็นอย่งนั้นเลย ไม่เป็นอย่งนั้นเลย สติกัเป็นสติ สมอจกัเป็นสมอจกั ปัญญอกัเป็นปัญญอ แล้วปัญญอท่ม้นหลกหลกย ม้นหลกหลกยวอ ปัญญอภยนอก-ปัญญอภยใน ปัญญอภยในภยในท่ม้นละเอียดล็กซึ้งเข้ไป พอม้นละเอียดล็กซึ้งเข้ไป ทอไม่ถึงม้นละเอียด ทอไม่ม้นถึงล็กซึ้ง เพราะล็กซึ้ง เพราะออะไร?

เพราะสติปัญญอเป็นสติ-เป็นมหอสติ เป็นปัญญอญอณท่ม้นซ้บซ้อนเข้ไป ม้นละเอียดล็กซึ้งเข้ไป ล็กซึ้งจนองคัสมเด็จพระสัम्मอสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมอ ม้นจะสอนใครได้ จะบอใครได้เลยละ ม้นล็กซึ้งของม้น แต่ล็กซึ้งม้นกัล็กซึ้งด้วยชั้นตอนท่ล็กซึ้ง ด้วยชั้นตอนท่กรกระทำ แล้วครูบออจอรยท่ ฐมมสอจกัจกั เอตมมมจกัมคุดตมตมม ครูบออจอรยท่ได้ฟ้่านกรบวนกรออย่งนี้มอ ฟังท่เด็ยก็รู้วอนั้พุดอยู่ชั้นไหน เวลอพอเทศน้อออกมอณะ เทศน้ออยู่ชั้นไหน เทศน้ออยู่ในชั้นของโลกๆ เทศน้ออยู่ในชั้นของกรจอมอ

พุดธรรมเหมือกัน วอพุดเหมือกันม้นผิดตรงไหน?

ผิดตรงท่ม้น “ไม่รู้” กับ “รู้” คอพุดเหมือกัน คนท่รู้จริง เพราะคอพุดของเขอพุด คอวรู้

“รู้” คือกะบวนกรกระทำม้นมีมอหมด

“ไม่รู้” ก็พุดเหมือกัน พุดคอเด็ยกัน แต่ไม่มีกะบวนกรล็กซึ้งใดๆ พุดแล้วก็จบ

นั้ง ม้นตอ่กัน

ทนี่ภคปปฏิบัติเขอถึงวอ “คนจริง คนรู้จริง คนไม่จริงเขอกล้วคนรู้จริง” เพราะคนรู้จริง คนรู้จริงม้นสมอรถเพราะจริง จริงม้นถึงสมอรถช้กนอหัวจกัท่ไม่จริงขึ้นมอให้เป็นหัวจกัท่จริงได้

หัวใจที่ไม่จริงมันชอบความไม่จริง ชอบสิ่งจอมปลอม กิเลสจอมปลอม ชรามะจอมปลอมมันก็เข้าสู่กิเลสจอมปลอม กิเลสจอมปลอมมันก็พาสู่ลงปฏิบัติไปโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันก็คลไปตามกิเลสนั้นนะ

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เราฝันมัน สิ่งใดที่ทำงานมาแล้ว ถ้ามันพิจารณาของมันจนมีสัจจะความจริงของมันขึ้นมา มันปล่อยวางนะ พอสังโยชน์ขาดไปแล้วนะ ทำใจให้ละเอียดเข้าไป นี่สมาธิของชั้นโสดาบัน มรรคญาณของชั้นโสดาบันมันได้ทำลายมันหมดแล้ว

โสดาปัตติมรรค-โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค-สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค-อนาคามีผล อรหัตตมรรค-อรหัตตผล การยกจิตขึ้นแต่ละชั้นแต่ละตอนในการประพฤติปฏิบัติ มันมีวุฒิภาวะของมัน สติของชั้นโสดาบันเป็นอย่างหนึ่ง สติของชั้นสกิทาคามีอย่างหนึ่ง สติของชั้นอนาคาอย่างหนึ่ง สติของชั้นพระอรหันต์อย่างหนึ่งนะ

อรหัตตมรรค-อรหัตตผล พระอรหันต์ยังไม่สิ้นสุดกระบวนการ ยังไม่นิพพาน นี่ขั้นของพระอรหันต์ ขั้นของที่การกระทำของจิต ที่มันจะต้องบดบีบกัน บดบีบ บดบีบไอ้จิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้ที่ส่องใสๆ ส่องใสจนเราจับต้องไม่ได้ ส่องใสจนเราเห็นไม่ได้ สิ่งที่เราเห็นไม่ได้ พอเห็นไม่ได้ เพราะมรรคสิ่งรองรับมันไม่ถึง คุณิ เวลาเราสร้างตึก เราจะสร้างตึก สร้างตึกนี้สูงขึ้นไป นั่งร้านต้องมีประกอบขึ้นไปตลอด ถ้าไม่มีนั่งร้านขึ้นไป จะสร้างตึกขึ้นมาไปไม่ได้

“อรหัตตมรรค” สิ่งที่เราเห็นขึ้นไปสู่จับกิเลสที่ละเอียด มันจะมีพื้นฐานขึ้นไปอย่างไร มีพื้นฐานขึ้นไป เข้าไปสู่ธรรมที่ชำระล้างที่พิจารณาขึ้นไปอย่างไร?

ถ้าพิจารณาของมันขึ้นไป เวลาผ่านกระบวนการที่ว่าเป็นโลกียปัญญา-โลกุตตรปัญญา แล้วพิจารณาของมันจนมรรคสามัคคีรวมกัน สมุจเฉทปหานขาด คังขณขาด เห็นธรรมชาติส่วนหนึ่ง พอเห็นธรรมชาติส่วนหนึ่ง เราปฏิบัติเป็นแล้ว เห็นใหม่ เป็นที่ว่าขั้นตอนแรกกับขั้นตอนสุดท้ายที่ยากที่สุด ถ้ายากที่สุด ถ้ายากจะยากเย็นแสนเข็ญขนาดไหน เราก็ได้พยายามพาจิตของเราไปได้เอาจิตของเรา ใ้ปัญญาของเรา ไคร่ครวญของเรา ช่วยเหลือจิตของเรา ทำลายสังโยชน์ที่มันร้อยรัดไว้ ร้อยรัดไว้พอมันขาดออกไปแล้ว สิ่งที่ตัดขาดแล้วจะไม่กลับมาอีกหรอก

ไม่ใช่ว่า พอสังโยชน์ขาดไปแล้วจะไปๆ มาๆ...ไม่มีหรอก

เพราะมันเป็นสมุจเฉตพหวน ไม่ใช่ตังคพหวน ถ้าเป็นตังคพหวนนั้นแหละมันไปๆ มาๆ แต่ถ้ามันเป็นสมุจเฉตพหวน แล้วสมุจเฉตพหวนมีหนึ่งเดียว หนึ่งเดียวที่ขณะจิตที่มันเปลี่ยนแปลง จิตถ้ามันขณะจิตที่มันได้ทำได้สมุจเฉตไปแล้วจะไม่มีสิ่งใดเหลืออีกเลย จะกลับมาเป็นอย่างอื่นไม่ได้ มันเป็นอกุปปธรรม ธรรมเหนือโลกคืออกุปปธรรม ธรรมในโลกคือกุปปธรรม ถ้ามันเหนือโลกมันเหนือสี มันเหนือกว่าปุถุชนอยู่แล้ว เพราะปุถุชนไม่มีต้นไม่มีปลาย เวียนตายเวียนเกิดตลอดไป

พระโศดาบันอีก ๗ ชาติเท่านั้น พระโศดาบันอีก ๗ ชาติเท่านั้นในกระบวนการของพระโศดาบัน แต่พระโศดาบันกระบวนการของพระโศดาบันที่ยังมีชีวิตอยู่ เรายังมีโอกาสทำหน้าที่เราต่อไปได้ ถ้าทำหน้าที่ของเราต่อไปได้ เห็นไหม มันเวลาจิตสงบเข้าไป พอจิตสงบเข้าไป รื้อค้นเข้าไปในสติปัญญา ๔ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม แต่ละขั้นตอนกัน

“กาย เวทนา จิต ธรรม” ของพระโศดาบันหยาบๆ

“กาย เวทนา จิต ธรรม” ของพระสภิกษาคามันละเอียดเข้าไป

พอละเอียดเข้าไป มันแตกต่าง มันแตกต่าง เห็นไหม ถ้าใช้ปัญญาเข้าไป ถ้าจับได้ ถ้าพิจารณาได้ การประพฤติปฏิบัติ ต้องจิตสงบแล้วต้องพาจิตนี้ออกทำงาน ถ้าจิตนี้ออกทำงานทำงานในอะไร? ทำงานในสติปัญญา ๔ ถ้ามันทำงานในสติปัญญา นั่นคือทำงานโดยธรรม ถ้ามันทำงานออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ ออกไปรับรู้โลก นั่นมันทำงานโดยกิเลส ถ้ามันทำงานโดยธรรม ถ้าทำงานโดยธรรม นี่ชื่อสัจย์ชื่อตรงต่อธรรม ปฏิบัติก็ชื่อสัจย์ชื่อตรงต่อธรรม ถ้ามันเป็นธรรมมันจะเข้ามาชำระกิเลส

ถ้ามันเป็นกิเลสปฏิบัติธรรม มันจะส่งออก ส่งไปสร้างภาพว่าได้มรรค ได้ผล ได้ขั้นได้ตอนสูงส่งขึ้นไป สูงส่งขึ้นไปด้วยสามัญญสำนึก ด้วยสัญญาอารมณ์ สัญญาอารมณ์ที่ฟังเทศน์ฟังธรรมของครูบาอาจารย์มา สัญญาอารมณ์ที่ฟังมาจากพระไตรปิฎกมา แล้วสร้างภาพสร้างสถานการณ์สร้างขึ้นไป นี่ไง นิพพานมีอยู่แล้วก็เป็นอย่างนั้น

แต่ถ้าเราไม่มีสิ่งใดเลย ไม่มีสิ่งใดๆ ในหัวใจที่ตกค้างอยู่ ไม่มีสิ่งใดๆ เลย ที่จะต้องตอบสนองใคร เราประพฤติปฏิบัติไปโดยสัจจะโดยความจริงของมัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติโดยสัจจะโดย

ความจริงของมัน วิปัสสนาของเราไป กายชั้นของสกิทา พิจารณาของมันไปมันจะเข้าสู่สภาวะเดิมของเขา ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ มันจะคืนสู่สภาวะเดิม ถ้าคืนสู่สภาวะเดิม

ถ้าพิจารณาจิตละ จิตในชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างหยاب ชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างละเอียด ชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างกลางก็คืออุปาทานมันยึดของมัน ถ้าอุปาทานมันยึดของมัน วิปัสสนาเข้าไป วิปัสสนาใช้กำลังเข้าไป เพราะอะไร เพราะขั้นแรก ขั้นที่ยากที่สุดมันผ่านมาแล้ว ขั้นที่สองถ้าใช้สติ ใช้ปัญญา ใช้ความเพียร ใช้ความวิริยะ ใช้ความอดสาหะ อย่าสะเพร่า อย่ามั่งง่าย อย่าชิงสุกก่อนห่าม

ผู้ที่ปฏิบัติ การชิงสุกก่อนห่ามคืออยากรู้ไปก่อน อยากสร้างภาพไปก่อน อยากสร้างจินตนาการไปก่อน กิเลสมันหัวเราะเยาะ กิเลสมันฉลาดกว่าเรา กิเลสมันเป็นปฏิสนธิจิต กิเลสอวิชชามันเกิดมา ปฏิสนธิจิต มันอยู่ปฏิสนธิจิต ใจ้ความรู้ความเห็นนี้มันเป็นเปลือกของปฏิสนธิจิตนะ ฉะนั้น ถ้าเราไม่สร้างภาพ เราพยายามทำของเรา ด้วยสติจะความจริง มันจะปล่อยของมันไปเรื่อยๆ ปล่อยเข้าไปถึงที่สุดนะ เวลามันขาด สมุจเฉทปหานกามราคะ-ปฏิฆะอ่อนลง กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส โลกนี้ราบ ราบ ราบเลย มันปล่อยหมดนะ ราบไปหมดเลย โลกนี้ไม่มีสิ่งใดที่...ดู ตัดป่าไม่มีสิ่งใดเหลือเลย แล้วมันเป็นอย่างไร มันเป็นอย่างไรร?

สิ่งที่นิพพานมันมีอยู่แล้วมันอยู่ตรงไหน ถ้านิพพานมีอยู่แล้ว ทำไมต้องมีกระบวนการของมันที่ต่อสู้ขึ้นมาขนาดนี้ ทำไมต้องมีกระบวนการของมันที่จะต้องใช้มรรคญาณ มรรค ๔ ผล ๔ มันต่อสู้ของมันขึ้นมา แล้วว่างหมดนะ ว่างหมด ถ้าไม่มีสติปัญญา มันจะติดสภาวะแบบนี้คิดว่านี่นิพพานได้เหมือนกัน นิพพานเพราะอะไร นิพพานเพราะว่ามันจินตนาการไป

เวลามันมีปัญหาครอบหนึ่งก็ว่าเป็นขั้นหนึ่ง ขั้นหนึ่ง แล้วมันสร้างภาพของมันได้

ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ ท่านจะบอกว่า “สุขอย่างนี้มันไม่ใช่สุขจริงหรอก” เพราะอะไร เพราะถ้าเราเหมือนคนเป็นโรค ถ้าเราไม่ให้หมอดตรวจว่ารู้ว่าเป็นโรค เราจะไม่รู้ว่าเราเป็นโรคอะไร เรารู้ว่าเราแข็งแรง เราเป็นปกติ นี่ก็เหมือนกันจิตที่มันว่าง มีความสุขของมัน ครูบาอาจารย์ที่ท่านผ่านไปแล้ว ท่านรู้เลยว่ามันจะเข้าไปเจอคลื่นใหญ่ เจอโอะมะ เจอสิ่งต่างๆ

แต่ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ หรือเราคิดในตัวเราเองนะ มันไม่เห็นเพราะกิเลสมันฉลาดกว่า กิเลสมันซุกตัว มันไม่แสดงตัว ไม่แสดงตัวเราก็ชะล่าใจ เราก็อยู่ของเราไปสบายๆ สบายๆ นี่ก็ว่า

นึกว่านิพพานๆ...ตายตม มันไม่พ้นจากกามภพ ไม่พ้นหรือก มันอย่างน้อย มันก็เกิดตั้งแต่เทวดาลงมานะ มันไม่พ้นจากกามภพหรือก แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ หรือว่าเรามีบุญกุศลของเราจะทำความสงบของใจเข้าไป จะเป็นมหาสติ-มหาปัญญาแล้ว

ถ้าเป็นมหาสติปัญญา คุณติ พิจารณากายนอก-ภายใน-ภายใน พิจารณาเวทนานอก-เวทนาใน-เวทนาในเวทนา พิจารณาจิตในจิต นี่มันขึ้นไป มันกระบวนการของมันมีของมันนะ ไม่ใช่ว่าพระกรรมฐานเป็นโฆหาร พุคเป็นโฆหารนะ ในทางวิชาการเขาไม่มี แต่ในปฏิบัติมันมี ในปฏิบัติมันมีหยาบ มีกลาง มีละเอียด และละเอียดสุด แล้วมันพิจารณากาย ถ้าจิตมันละเอียดเข้าไป มหาสติ-มหาปัญญา มหาสติ-มหาปัญญาเพราะมันเร็วมาก ความเร็วของจิตที่ว่า โอ๊ย! จิตนี้มันเร็วมาก จิตนี้มันละเอียดมาก...ปฏิบัติไปเถอะ เดี่ยวจะเห็นของมันว่ามันจะเร็วขนาดไหน

สติ-ปัญญาสามารถจับควบคุมจิตได้วิปัสสนาขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา แต่เวลาจะจับจิตที่มันละเอียดกว่า มันไวกว่า สิ่งทีกระทบมากกว่า แล้วถ้าไม่เป็นมหาสติ-มหาปัญญา มันจะไปจับอารมณ์ความรู้สึก อารมณ์ของกามราคะอย่างนี้ได้อย่างไร

คุณติ หลานของกิเลสมันตายไปแล้ว ลูกของกิเลสมันตายไปแล้ว นี่มันพ่อของมัน พ่อเป็นวัยทำงานนะ ความโลภ ความโกรธ ความหลง กามราคะ ปฏิมะ ตรงนี้มันเป็นสิ่งที่โอะมะที่จิตนี้ข้ามได้ยากมาก ถ้าจิตนี้ข้ามได้ยากมาก แล้วสิ่งที่มันเป็นพ่อ ในเล่ห์กลของมันจะมากน้อยขนาดไหน ถ้าในเล่ห์กลของมันมาก เราจะต้องมีมหาสติเข้าไป แล้วพอมันจะจับ ต้องจับต้องรึ้นคั่นนะ ถ้าไม่จับไม่รึ้นคั่น ถ้าจิตมันสงบก็คิดว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน เวลาไม่ออกรู้

เวลาออกรู้เข้าไปแล้ว โอ้โฮ! พ่อโอ้โฮ! ขึ้นมา นี่มันใช้ปัญญาไป พอปัญญามันไป มันใช้ปัญญาเพราะมันจับได้ มีงานใจ “มีงาน” คือกาย เวทนา จิต ธรรม สติปัญญา ๔ นั้นแหละ สติปัญญา ๔ อันละเอียด สติปัญญา ๔ ในตัวเรา เพราะมีเราถึงมีฝ่ายตรงข้าม ถ้ามันมีเรา มันมีกามฉันทะ มีความพอใจในเรา ถ้ามันพอใจในเรา มันจะไม่คิดออกไปตรงข้ามนะ ถ้ามันคิดออกไปตรงข้าม เราจับเราได้ พอเราจับเราได้ นี่กามฉันทะ ความพอใจในหัวใจ ถ้าความพอใจในหัวใจ มหาสติมันจับของมันได้ มันมากลึกลาย นี่ไง สิ่งทีพิจารณาได้ นือสุกะอสุกัังมันเกิดตรงนี้

เวลาปฏิบัติกันนะ “พิจารณาอสุกะ พิจารณาอสุกะ” เราไม่ฟังเลย

พิจารณากายครั้งแรก กายคตาสติ พิจารณากาย พิจารณากายโดยสักกายทิฐิ ความเห็นผิด
ในกาย

พิจารณากายครั้งที่ ๒ มันเป็นพิจารณากายโดยกายสู่สถานะเดิมของเขา

แล้วพิจารณากายครั้งที่ ๓ นี้ ครั้งที่ ๓ หมายถึงพระอนาคา พระอนาคา เพราะพระอนาคามี
มหาสติ-มหาปัญญา จิตนี้มีฐานะมาก จิตนี้มีความสูงส่งมาก พอจิตนี้มีฐานะมีความสูงส่งมาก มัน
ละเอียดมาก มีกำลังมาก พอมีกำลังมาก เพราะจิตได้สำนึกทุกคนรักสวรั้งาม ทุกคนสงวนรักษา
รักษาความถนอมรักษาจิต ความถนอมรักษาอารมณ์ ถนอมรักษาทุกอย่างเลย

เพราะความถนอมรักษา เพราะความถนอมรักษามันถึงละเอียดอ่อนเพราะมันใกล้ชิด พอ
มันใกล้ชิดมันละเอียดอ่อน สิ่งที่จะเข้าไปจับสภาวะสิ่งนี้ได้มันถึงต้องเป็นมหาสติ-มหาปัญญา
ปัญญาที่ว่าละเอียดลึกซึ้ง ลึกซึ้ง ลึกซึ้ง ลองถ้าภาวนาเข้าไปมันจะเห็นลึกซึ้ง ลึกซึ้งโดยความรู้
ความเห็น ลึกซึ้งโดยการปฏิบัติ จนแทบไม่กล้าพูดกับคนข้างนอกนะ

ถ้าคนปฏิบัติไม่เข้าไปพูดกับเขา เขาว่าคนนี้บ้า พูดอะไรที่มันเลื่อนลอย ใหม่ๆ ที่มีหลักมี
เกณฑ์นะ ใหม่ๆ ที่เป็นความจริงนะ เป็นความจริงที่มันบังเกิดขึ้นเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันทิฎฐิโกที่
เกิดจากจิต จิตที่มันกำลังเป็นมหาสติ-มหาปัญญาที่กำลังต่อสู้ กำลังพิจารณา กำลังใช้มรรคญาณ
ต่อสู้กับกิเลส แต่ถ้าไปพูดกับคนข้างนอก พูดกับคนที่ไม่ได้ปฏิบัติ เขาจะว่าคนอย่างนี้บ้าบอคอ
แตก พูดอะไรที่มันเลื่อนลอย แต่มันเป็นความจริง สิ่งที่เป็นความจริง ทางโลกมันเป็นทางวิชาการ
ไม่มีจริง ไม่จริงเพราะมันเป็นกรอบตายตัว

แต่ถ้าเป็นความจริงในหัวใจ เป็นความจริงที่มันเกิดขึ้นมา มันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันทิฎฐิ
โก มันเป็นการประพฤติปฏิบัติที่ประสบการณ์จริง ถ้าประสบการณ์จริงมันจะใคร่ครวญของมัน
มันจะแยกแยะของมัน มันจะแยกแยะของมัน เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นอสุภะ สิ่งที่เป็นความพอใจนะ
มันเป็นกิเลส กิเลสคืออะไร? กิเลสคือความเคยใจ คือจิตในโอฆะ จิตที่มันเคยตายเคยเกิดมา
พันธกรรมของมัน ดีเอ็นเอของจิต ดีเอ็นเอของจิตมันเป็นเนื้อเดียวกัน มันเป็นอนุสัยที่มันนอนมา
กับมัน แล้วเวลาสติปัญญาที่มันเข้าไปทันมันไปแยกแยะนะ ไปแยกแยะสิ่งที่เป็นเนื้อของจิต

สิ่งที่เป็นนามธรรมอยู่แล้วนะ จิตนี้เป็นนามธรรม ความรู้สึกนี้เป็นนามธรรมนะ แล้วปัญญาที่มันเกิดจากนามธรรมมันเข้าไปใกล้กับนามธรรม แล้วมันแยกแยะ มันคลี่คลายออก พอคลี่คลายออกมันก็เป็นอสุภะ อสุภะเพราะอะไร?

อสุภะเพราะสรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจังอยู่แล้ว มันเป็นอสุภะอยู่แล้ว แต่เพราะความเข้าใจผิด ความจิตที่จิตมันแนบแน่นมากกับความเคยใจ มันปั่นกิเลสของมันในหัวใจ มันก็ยึดมั่นของมัน มันว่าสิ่งนั้นถูกต้อง สิ่งนี้ดีงาม สิ่งนี้สวยงาม สิ่งนี้พอใจ เพราะกามฉันทะ เพราะมีความพอใจ มีความพอใจมันจึงเกิดปฏิฆะ เกิดปฏิฆะคือสิ่งที่มันต้องการ พอปฏิฆะขึ้นมา ถ้าไม่ได้อย่างปฏิฆะมันก็เกิดโทสะ เกิดโมหะ นี่ไง สิ่งนี้มันอยู่โดยละเอียด

มันไม่ใช่การพิจารณากายข้างนอกนั่นหรอก พิจารณากายอย่างนั้นมันตัดเข้ามา มันก็ตัดสังโยชน์ ๓ ตัว ทัฏฐิความเห็นผิคนั้นอย่างเดียว แต่พอมันตัดขึ้นมาโลกนี้ราบ มันตัดขึ้นเป็นชั้นๆ ขึ้นมา แล้วพอมันตัดขึ้นมา

นิพพานมันอยู่ไหน? ไหนว่ามันเป็นนิพพานไง จิตนี้มีนิพพานอยู่แล้ว ก็ค้นหาเกือบเป็นเกือบตายนิพพานอยู่ไหน นิพพานไม่เห็นมีเลย นิพพานมี นิพพานโผล่หน้ามาให้ดูหน่อยสิ มันไม่เห็นนะ

มันพิจารณาของมันไป แล้วกาย พิจารณากาย กายนิพพานใหม่ กายมีนิพพานหรือเปล่า กายก็ต้งมีนิพพานสิ ถ้าจิตมีนิพพาน กายก็ต้งมีนิพพานสิ นี่พิจารณาอสุภะ พิจารณากายอยู่เนี่ย มันเป็นอสุภะ-อสุภัง อสุภะเพราะอะไร?

“อสุภะ” เพราะมันมีมหาสติ-มหาปัญญา มีมหาสติ มันมีสมาธิ สมาธิขั้นที่มหาสมาธิมันมีของมัน สิ่งเคลื่อนไหวที่เร็วที่สุด สิ่งที่จิตที่มันกระบวนการที่มันทำงานของมัน ที่เป็นสุภะเป็นความพอใจ เป็นความรักความใคร่ของมัน แล้วอสุภะ “อสุภะ” เพราะกำลังที่มันทัน มันมีฐานของสมาธิ มันมีฐานของมหาสติ มันพอมันทันขึ้นมามันจับให้หยุดได้ พอจับให้หยุด มันจับให้หยุด แล้วคลี่คลายออก คลี่คลายออก พิจารณาเป็นอสุภะมันก็ปล่อย

พออสุภะ ทุกคนไม่ชอบของที่เป็นอสุภะ ของที่น่าขยะแขยง สิ่งของมันเี่ยมไปด้วยกามทุกคนไม่ต้องการ ทุกคนต้องการความสวยงามความดีงาม จิตมันหลอกกันอยู่อย่างนั้นตลอดไป แล้วจิต

มันทำงานของมันอยู่อย่างนั้น ทั้งๆ ที่เป็นนามธรรม มันทำงานอยู่อย่างนั้น แต่เวลาเรามีมหาสติ-
มหาปัญญา มหาสติ-มหาปัญญามันมาหยุดมัน แยกแยะมัน

สิ่งที่เป็นธรรมจักร สิ่งที่เป็นมรรคญาณมันจะเกิด เกิดเพราะสมาธิ เกิดเพราะสติมันจับ
แยกแยะของมัน พอแยกแยะของมัน มันเป็นอสุภะๆ มันเป็นของมันอยู่แล้ว นี่ไง ที่ว่าธรรมะมี
อยู่โดยดั้งเดิม แต่อยู่โดยดั้งเดิมด้วยการรื้อค้น ด้วยการกระทำ พอกระทำขึ้นมามันปล่อยเข้ามา มัน
ชำนาญบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า

เวลาพิจารณาจากข้างนอกเวลามันขาดนะ มันขาดจากกายสักกายทิฏฐิ มันขาดจาก
อุปาทานของกาย พอพิจารณาถึงอสุภะ อสุภะกับจิตมันเป็นเนื้อเดียวกัน เห็นไหม ชั้นอย่าง
ละเอียดกับตัวจิตตัวผู้รู้ ตัวผู้รู้คือตัวพลังงาน พลังงานมันไม่ใช่ความคิด พอความคิดขึ้นมา เพราะ
โอบะต่างๆ มันเกิดจากความจินตนาการ ความพอใจของจิตแต่ละดวง นี่ข้อมูล ปฏิยะของ
แต่ละดวงมันก็ไม่เหมือนกัน สิ่งที่ไม่เหมือนกัน

พอมันไล่ละเอียดเข้ามา มันก็ละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามา คือมันหดสั้นเข้ามา มันรวดเร็ว
ขึ้นมา จากพิจารณาครั้งแล้วครั้งเล่า มันจะละเอียดเข้ามา จากสิ่งที่มันอยู่ไกล มันละเอียดเข้ามาถึงที่
เข้ามาเรื่อยๆ จนถึงใจ พอถึงใจมันสรูปลงที่ใจ พอสรูปลงที่ใจ มันกรีน! ลงที่ใจ มันทำลายใจ
ทั้งหมดเลย พอทำลายใจทั้งหมด “ขันธ ๕ ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ขันธ ๕” ทำลายไปหมด ข้อมูล
ความรู้สึกความนึกคิดของจิตขาดหมดๆ

พอขาดหมด กามราคะจะมีไหม ในเมื่อเราไม่มีข้อมูลไม่มีสิ่งใดมีความพอใจในตัวเอง มัน
ขาดไปหมดเลย พอขาดไปหมดเลย พอขาดไปแล้วนะ พิจารณาเข้าไปๆ ขาดไปแล้วมันมีเศษส่วน
อนาคา ๕ ชั้น เศษส่วนของมัน คือสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่ทำลายแล้ว แต่รูปธรรมนี้มันมีข้อมูลอยู่ใน
จิต มันมีสัญญาอารมณ์อยู่ในจิต มันยังมีเศษสิ่งที่เหลือ ซ้ำๆ ซ้ำๆ ซ้ำเข้าไป จนถึงที่สุดมันใส พอ
ใสไปติดกันหมด

“สิ่งที่ประพตปฏิบัติยากตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้น กับยากที่สุดกระบวนการสุดท้าย”

หลวงตาท่านพูดบ่อย “การปฏิบัติมียากอยู่สองคราว คราวหนึ่งคือการปฏิบัติเริ่มเบื้องต้น
กับอีกคราวหนึ่งปฏิบัติขั้นสุดท้าย” เพราะขั้นสุดท้ายมันทำลายขันธ ทำลายความคิดความรู้สึก
ต่างๆ หมดแล้ว แล้วจะไปเริ่มจับมันได้อย่างไร ที่ว่าผู้รู้ๆ จะไปจับมันอย่างไร?

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้หมองด้วยอุปกิเลส”

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส”

แล้วใครมันจะข้ามก็ในเมื่อมันใสหมดแล้ว มันไม่มีอะไรแล้ว จับต้องสิ่งใดๆ ไม่ได้เลย จับต้องสิ่งใดๆ ไม่ได้เลย พอจับต้องสิ่งใดๆ ไม่ได้ แล้วใครเป็นคนพูดละ ใครเป็นคนพูด ใครเป็นคนรับรู้อยู่นั่นละ

“โมฆราชเธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอัตตานุทิฏฐิ”

ไอ้ผู้รู้ ไอ้ผู้รู้ว่างๆ แต่กว่าที่จะหาผู้รู้ที่ว่างๆ นี้ ใครจะจับตัวมันได้

“อรหัตตมรรค” ถ้าเป็นอรหัตตมรรคนะ สมาธิจะละเอียดกว่า ยิ่งกว่ามหาสติ-มหาปัญญาอีก มันเป็นมรรคญาณ มันเป็นการซึมซับ เป็นการซึมซับ ซึมซับระหว่างจิตกับจิต ถ้าเป็นปัญญาออกไปจับข้างนอก จับมันไม่ได้ สิ่งที่จะจับ “ผู้รู้” มันจะตั้งกระบวนการของมันขึ้นมา ตั้งกระบวนการขึ้นมาแล้วถ้ามันรู้ว่าคิดนะ

ถ้าไม่รู้ว่าจะคิดมันบอกว่า “นี่หมดแล้ว ไม่มีสิ่งใดจับต้องไม่ได้ ทำอะไรไม่ได้ ไม่มีอะไร ไม่มีใครจะทำ ทำไม่ได้ ไม่มีอะไร หมดแล้ว แล้วไม่มีอะไรจะทำ จะขึ้นต้นตรงไหน จะทำอย่างไร ทำไม่เป็น”

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ท่านผ่านกระบวนการมาแล้ว นี่ไง หลวงปู่มั่นท่านบอกกับหลวงตา “นิพพานมันอยู่ที่ไหน ท่านมาหานิพพานหรือ นิพพานมันอยู่ที่ใจนะ ถ้าค้นหาใจเจอ ถึงกระบวนการที่เจอ มันค้นหากระบวนการ แล้วกระบวนการเกิดขึ้นมามันจะไปหาสู่นิพพานนั้น”

ถ้าสู่นิพพานนั้น นิพพานมันอยู่ที่ไหน ถ้านิพพานมันอยู่ที่ไหน?

นี่ถึงวนหาๆ หา นิพพานไม่เจอ

แล้วนิพพานมีอยู่แล้วๆ มีอยู่แล้วมันต้องเจอสิ ถ้านิพพานมันมีอยู่แล้วจะไม่มีผู้คิด จะไม่มีผู้หลง ครูบาอาจารย์ของเรา คุณิ หลวงตาท่านเล่าให้ฟังประจำ หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่คำดี หลวงปู่บัว นี่คิดทั้งนั้น คิดหมด ครูบาอาจารย์เราคิดทั้งนั้นนะ แล้วก็มิครูบาอาจารย์แก่กันมา มีครูบาอาจารย์แก่

เพราะอะไร มีครูบาอาจารย์แก่เพราะมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนะ ท่านก็ติดของท่านมา แล้วท่านแก่ของท่านมา

หลวงปู่มั่นอยู่ทางภาคอีสาน สุดท้ายแล้วบอกว่า “ไม่ได้ กำลังไม่พอๆ” นั่นนะ ยังติดอยู่ ขึ้นไปเชียงใหม่ ขึ้นไปเชียงใหม่ ไปสำเร็จกันที่เชียงใหม่ แล้วกลับมาภาคอีสานอีกที ไม่บอกกำลังไม่พอเลย แก่ๆๆๆ แก่เพราะว่าอะไร แก่เพราะมีผู้แก่ หลวงปู่มั่นเป็นผู้พูดไว้เอง

“แก่จิตแก่ยากนะ ผู้เฒ่าอยู่ผู้เฒ่าจะแก่วะ ถ้าผู้เฒ่าตายไปแล้วแก่ยากนะ แล้วหากคนแก่ไม่ได้ นะ”

นี่ไง แล้วผู้เฒ่าแก่มา ครูบาอาจารย์เราแก่กันมา มันแก่กันมาอย่างไร มันมีการแก้ไขมีการกระทำกันมา

ไม่มีอะไรมีอยู่แล้วหรือ ถ้าจิตมันเป็นนิพพานอยู่แล้ว กายก็เป็นนิพพานอยู่แล้ว เวทนาก็เป็นนิพพานอยู่แล้ว แล้วนิพพานมันไปตั้งอยู่ได้อย่างไรบนกาย บนจิต บนเวทนา มันตั้งได้อย่างไร? มันตั้งไม่ได้หรือ เพราะเวทนา กับจิต กับกรรม มันเป็นนามธรรม กายก็เป็นวัตถุมันจะไปตั้งได้อย่างไร? มันตั้งไม่ได้หรือ เพราะมันเป็นอกุปปธรรม มันเป็นเรื่องของโลกๆ มันตั้งอยู่ มันก็ทำลายของมันไปเอง

แต่ถ้ามันจะเป็นความจริงมันต้องแสวงหา นิพพานมันอยู่ที่ใจ ต้องค้นหามันให้เจอ ค้นหาผู้รู้ให้เจอ แล้วผู้รู้ที่มันทำลายคนอื่นมาแล้ว มันจะให้ทำลายมันใหม่ เราเป็นคนทำลายมาหมดแล้ว ตอนนี้เรามีอิทธิพลมากมาย เราครอง ๓ โลกธาตุอยู่คนเดียวนี้เราจะทำลายเราไหม? กิเลสไม่ให้ทำลายมันหรือ มันมีอำนาจเหนือทุกๆ อย่าง ใครจะไปทำลายมัน แล้วใครจะทำลายมันได้ พอทำลายมันไม่ได้

มันมีครูบาอาจารย์อย่างหนึ่ง แล้วถ้ามันมีสติปัญญาอย่างหนึ่ง มีครูบาอาจารย์นะ ไม่มีครูบาอาจารย์ คนคาดหมายไม่ได้เลย คาดหมายไม่ได้ แล้วจะตามหาสิ่งนี้ไม่ได้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านผ่านมาแล้วทุกๆ องค์ที่ผ่านมามันจะเป็นอย่างนี้

เราปฏิบัติกัน ทุกคนบอก “โอ้โฮ! มันละเอียด มันละเอียดมากนะ โอ้โฮ! มันละเอียด”

ยังหрок ยังไปเถอะ ล้มลุกคลุกคลาน ล้มลุกคลุกคลานจนว่าทำจนแทบไม่ได้เลยละ แต่มันก็ต้องต่อสู้กันไปด้วยอำนาจวาสนา นี่ไง ประพฤติปฏิบัติมันไม่ใช่ของง่าย แต่ไม่พ้นวิสัยของมนุษย์

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา “จะสอนใครได้หนอ สอนใครได้หนอ” มันลึกลับซับซ้อน ลึกลับซับซ้อน นี่สังขารเป็นอย่างนี้ ธรรมะเป็นอย่างนี้ ธรรมของครูบาอาจารย์เรา ธรรมของพระป่าเป็นอย่างนี้ ไม่ใช่พูดบอกสอนแบบพระป่าๆ แต่พูดผิดๆ ถูกๆ

ถ้าปฏิบัติมันย้อนกลับมา พอย้อนกลับมาถึงจุดจับผู้รู้ได้ “จับผู้รู้ได้” พอจับผู้รู้ได้ ไขปัญญาไม่ได้ ไขปัญญามันเป็นสัญญา มันเป็นญาณ ญาณทัสนะที่ว่าญาณทัสนะ เขาบอกทัสนะคือ ทัสนคตินะ ทัสนะคือความเห็น ไขญาณไม่รู้ ญาณไม่เกี่ยว

“ญาณไม่รู้ ญาณไม่เกี่ยว” แล้วใจมันอยู่ไหน?

ใจ กำลังของจิตที่เป็นญาณหยั่งรู้ แล้วมันมีญาณทัสนะมันเป็นอย่างไร

พอมันย้อนกลับมาเข้ามา มันย้อนกลับมาทำลายตัวมัน พอมันจับได้ เพราะตัวมันเป็นญาณอยู่แล้ว แล้วญาณอย่างนี้มันทำลายมาตั้งแต่หยาบๆ ขึ้นมา ทำลายตั้งแต่กามราคะ พอทำลายกามราคะทำเศษส่วนจนหมดแล้ว แล้วเหลือแต่ความใสสะอาดของมัน แล้วมันจะจับตัวมันอย่างไร?

นี่ไง พอจับตัวมันได้ หลวงตาบอกว่า “มันเป็นมัชยัสถ์” มันเป็นมัชยัสถ์คือมันเป็นกลาง พอมันเป็นกลางแล้วมันก็เริ่มย่อยสลายตัวมันเอง พอเริ่มย่อยสลายตัวมันเอง มันทำลายมันหมดเลย ทำลายจิตหมดเลย อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจิสฺสูติ จิตฺไม่มี ภาวสวะตัวจิตโดนทำลายหมดแล้ว พระอรหันต์ไม่มีจิตหрок พระอรหันต์มีแต่ธรรมธาตุ เอโกธัมโม ธาตุธรรม ธรรมทั้งแท่ง ไม่มีจิต จิตคือภพ จิตคือความผ่องใส พอมันทำลายไปแล้ว พระอรหันต์ไม่มีจิต

ถ้ายังมีจิตอยู่ มารหัวเราะเยาะ เพราะมีจิตคือภพ ภพคือถิ่นที่ตั้งของมาร มารอาศัยอยู่บนนั้น

“เรือนยอดของ ๓ หลังเราได้ทำลายหมดแล้ว”

๓ หลังคือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง รวมกันเป็นเรือนยอด เรือนยอดคือตัวจิต แล้วตัวจิตโดนทำลายหมด พอทำลายหมด หลวงตาใช้คำว่า “ธรรมธาตุ” แต่เวลาพูดกับผู้ที่ฝึกสอนก็บอกว่าจิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้น เพราะว่าอะไร เพราะเด็กอนุบาล เด็กอ่อนมันก็อยากรู้ว่าพระ

อรหันต์เป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไรใช่ไหม อธิบายกันเพื่อเป็นทางวิชาการ คำว่า “วิชาการ” คือ สอนให้รู้ สอนให้เห็น สอนให้เป็น แต่มันไม่เป็นอย่างงั้นหรอก ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาจากใจ มันจะเป็นตามความเป็นจริงของใจขึ้นมา นี่การประพฤติปฏิบัติ

ถึงถ้าฉันมันคิด “จิตมีนิพพานอยู่แล้ว” สักแต่ว่าทำกันไปเล่นๆ ทำกันไปไม่จริงไม่จัง แล้วจะเข้าไปสู่นิพพาน เป็นไปไม่ได้ ถ้าจิตเป็นนิพพานอยู่แล้ว กายก็ต้องเป็นนิพพานด้วย เพราะเป็นสติปัญญา ๔ เหมือนกัน... ไม่ใช่ เพราะเราเป็นฝ่ายเถรวาท เราไม่ใช่มหายาน มหายานเขาสอนกันอย่างนั้น มันเป็นเรื่องของมหายาน

แต่ถ้าเป็นเรื่องของเถรวาท เถรวาทถือกรรมวินัยเป็นใหญ่

กรรมวินัยในสติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม

ถ้าจิตเป็นนิพพาน กายก็ต้องเป็นด้วย เอวัง